БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 115 (8335)
МАЙН 17
ПЯТНИЦА
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Тракторна бригадын партийна группа

Мүнөө манай республикын машинно-тракторна станцинуудта хэдэн олон партгруппанууд бии болгогдоод, тэдэнэй нилээд олониинь яhала hайнаар хүдэлмэрөө ябуулжа байнхай. Охин-Булагай МТС-эй 11 тракторна бригадада хоёр партийна, нэгэ партийно-комсомолой болон комсомолой 8 группа байгуулагдаhан байна. МТС-эй партбюро партийна группануудай ажал-ябуулгые нилээд hайнаар хүтэлбэрилнэ. Партгруппанууд полевой хүдэлмэриин үедэ зоной дунда эмхидхэлэй болон ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха түсэб табинхай. Партгруппоргнууд hайн заабари, зүбшөөл абаад, хүдэлмэрөө муу бэшээр ябуулжа байна. Агитаторнуудаар бэлэдхэл hайнтай хүнүүд томилогдонхой. Партийна группануудай ябуулhан эмхидхэхы болон ойлгууламжын хүдэлмэриин аша үрэ элеэр харагдана. МТС-эй механизаторнууд эртын тарилгые дүүргээд, мүнөө оройн тарилга хэжэ байна. Коммунист Лобановай, Поляковой хүтэлбэрилдэг тракторна бригаданууд эдэ үдэрнүүдтэ бэрхээр ажаллажа байнхай.

Мүн Түнхэнэй аймагай хоёр МТС-эй парторганизацинууд коммунистнуудаа тракторна бригадануудаараа зүбөөр хубаарилан табяад, партгруппануудые байгуулhан байна. Олонхинь хүдэлмэрөө hайнаар ябуулна. Хэрэнэй МТС-эй зургаадахи тракторна бригадада (бригадирынь нүхэр Д. Таханов) байгуулагдаhан партгруппые механизатор-коммунист нүхэр Дылгеров хүтэлбэрилдэг. Партгруппын 4 коммунист туд бүридөө партийна даалгабаритай. Тэдэнэр механизатор бүхэндэ уялгыень hайса ойлгуулжа үгэнхэй. Мүрысөөнэй дүнгүүд арбан хоног бүхэндэ гаргагдана.

Гэбэшье, зарим МТС-үүдэй парторганизацинууд тарилгада ябагшадай дунда партийна нүлөө дээшэлүүлхэ, коммунистнуудай эдэбхиие дэбжээхэ тушаа мүртэй юумэ хэнэгүй. Партгруппануудые байгуулhан нэрэ зүүгээд лэ, саашадаа тэдэнэй ажал-ябуулгые hонирходоггүй, хүдэлмэридэнь туhалдаггүй ябадал үзэгдэнэ. Партгруппануудые байгуулгахадаа миил ёhын түлөө бэшэ, харин ажал хэрэгээ hайжаруулха, коммунист бүхэнэй эдэбхиие дэбжээхэ хэрэгтэ зорюулагдаха ёhотой. Партгруппа хадаа партийна организациин үмэнэ табигдаhан зорилго бэелүүлгэдэ эдэбхитэйгээр туhалха, тэмсэхэ зэргэтэй. Партгруппанууд гол түлэб тракторна бригадануудта — полевой хүдэлмэриин эгээн шухала участогта байгуулагдадаг туладаа коммунистнуудай даахан хэрэгэйнь түлөө харюусалгыень дээшэлүүлхэ, түсэб дүүргэлгые хангахын түлөө тэмсэхэ, механизаторнуудай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулха зорилготой. Тиихэ зуураа, социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ, трактор механизмуудаа гамтай наринаар ашагладаг болохоор механизаторнуудые хүмүүжүүлхэ уялгатай. Партгруппын коммунист бүхэн партийна даалгабаритай байха ёhотой. Тэдэнэр улад зондо парти, правительствын политикые тайлбарилан ойлгуулха зуураа, үнэн сэхэ, эрхим ажалаараа зониие зоригжуулан ударидаха, дутагдалнуудтай шууд тэмсэхэ уялгатай. Тэрэ доронь усадхажа шадахаар бэшэ дутагдалнууд тушаа партгруппа партийна бюродо мэдээсэхэ ёhотой.

МТС-эй администрациин ажал-ябуулгые хинан шалгаха эрхээ бэелүүлгэдэнь парторганизацидаа партгруппанууд эдэбхитэйгээр туhалха байна. Тракторна бригадын үмэнэ ойрын сагта ямар зорилго табигдаад байнаб, түсэбэй дүүргэлтэ хэр зэргээр ябанаб гэхэ мэтэ асуудалнуудые партгруппа суглаан дээрээ табижа, бригадирай мэдээсэлые шагнажа болохо байна. Партгруппа комсомолшуудтай нягта холбоотойгоор хүдэлхэ зэргэтэй.

Партийна группа бригадынгаа бүхы ажал-ябуулгада хамаархаха, ажабайдалаарнь hонирхохо зуураа, улад зониие эмхидхэн ударидаха хэрэгтэ гол hаналаа табидаг гээшэ. Тиигээд, сугларжа зүбшэн хэлсэhэнээ шууд түргэнөөр бэелүүлхые оролдохо шухала. Энэ талаар партгруппоргнуудай үүргэ ехэ. Хараалhан хэмжээгээ бэелүүлхын хойноhоо, оролдосотойгоор хинан шалгаха гээшэ партгруппын ажал-ябуулгаяа hайжаруулха шухала нүхэсэл мүн.

Партийна группануудай ажал-ябуулгада инструкторска группанууд ехэхэн нүлөө үзүүлхэ зэргэтэй. Инструкторнууд тракторна бригадануудаар ябахадаа партгруппоргнуудта hайн зүбшөөл, заабари үгэжэ, механизаторнуудай дунда мүрысөө эмхидхэлгэдэнь, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгэдэнь туhалха уялгатай.

Тракторна бригадануудай партийна группануудта түшэглэн, тэдэнэй эдэбхитэй туhаламжаар, полевой хүдэлмэридэ хабаадажа байhан колхознигууд болон механизаторнуудай эдэбхи хэшээлые дээшэлүүлжэ, тарилгые богони болзорто, эрхим шанартайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэхэ гээшэ партийна организацинуудай шухала зорилго болоно.

Республикын колхозуудта, совхозуудта hү hаалга тухай

1957 оной майн 10-най мэдээн

Аймагууд	hү hаалга: Жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	hү hаалга: 1956 онойхитой сасуулхада hү hаалгын дээшэлhэниинь (процентээр)	Үнеэн бүриhөө hаагдаhан hүн (килограммаар): 7 hара 10 хоног соо	Үнеэн бүриhөө hаагдаhан hүн (килограммаар): Тэрэ тоодо майн 1-hээ 10 болотор
...ало-Кударын	33,0	137,7	515,8	42,8
...гражанай	36,5	140,8	353,9	26,9
...урын	49,1	203,9	688,4	40,4
...ын	50,1	156,3	656,6	39,6
...унын	47,5	137,4	539,9	36,9
...грайн	44,6	152,2	533,0	37,0
...менай	34,7	125,3	255,0	16,0
...лгын	61,0	145,9	654,9	39,9
...кэнгын	42,8	143,9	602,7	39,7
...дарын	54,2	167,7	659,6	42,6
...румканай	51,1	168,2	442,5	31,5
...тын	42,4	191,7	732,2	51,2
...харшэбэрэй	45,3	159,3	567,5	33,5
...ын	25,3	102,3	49,6	2,6
...байкальска	45,9	140,5	816,2	49,2
...хэнгын	51,4	164,3	823,6	45,6
...рбагатайн	62,5	160,8	818,6	46,6
...рин	45,6	165,6	378,0	26,0
...хэнэй	37,4	115,5	414,5	30,5
...рин	38,4	129,3	509,1	35,1
...тын	35,2	107,0	417,6	28,6
...то-Байгалай	38,6	84,2	467,8	22,8
СОВХОЗУУД:				
...тын	50,3	134,8	769,0	59,0
...урын	53,4	164,3	713,0	58,0
...рдэм»	44,8	170,4	831,0	52,0
...унын	47,3	130,6	734,0	39,0
...ргойн	32,3	115,7	676,0	38,0
...нгын	52,4	171,1	658,0	35,0
...орин	47,4	114,5	372,0	25,0

Совет арад шэнэ урьhаламжые үнэн зүрхэнhөө hайшаана

Узбек арад хубитаяа оруулна

ТАШКЕНТ, майн 15. (ТАСС). Бүхы совет арадтайгаа хамта Узбекистанай ниислэл хотын ажалшад шэнэ урьhаламжа тухай Правительствын тогтоолые халуунаар hайшааба. Үсэгэлдэр хаа хаанагүй олон хүнэй хабаадалгатай митингнүүд боложо, хүдэлмэришэд, албахаагшад, наука болон соёл культурын ажал-ябуулагшад гансахан өөhэдынгөө ажалаар бэшэ, мүн өөhэдынгөө нөөсэлгөөр зургаадахи табанжэлэй угаа ехэ түсэбүүдые бэелүүлхэдэнь түрэл гүрэндөө туhалхаар бэлэн байhанаа мэдүүлhэн байна.

Ворошиловай нэрэмжэтэ «Ташсельмаш» заводто болоhон митингдэ оломянган машина бүтээгшэд хабаадалсаба.

— Урьhаламжаар оруулагдаhан мүнгэ зөөреэр манай орондо гэр байранууд, зоной элүүрые сахиха зургаанууд, культурно-ажаhуудалай байраңууд баригдадаг юм. Нарата hаруул Узбекистанайнгаа хото, хүдөө нютагуудай жэлhээ жэлдэ гоё hайхан боложо байхада зүрхэ сэдьхэлнай баясадаг юм. Олонациональна эсэгэ оронойнгоо саашадаа hалбаран мандахын тулада би ехэ баяртайгаар өөрынгөө хоёр долоон хоногой салин түрэл гүрэндөө урьhалнаб, — гэжэ шудхалгын цехын модельщик А. Талипов хэлэбэ.

Ташкентын текстильнэ комбинадай хүдэлмэрилэгшэд урьhаламжа ехэ эдэбхитэйгээр захижа байна.

Түрүүшын хоёр часай туршада республикын ниислэлэй завод, фабрикануудай хүдэлмэришэд ба албаахагшадай, культура ба наукын ажал-ябуулагшадай ехэнхинь шэнэ урьhаламжа захиhан байна.

Урьhаламжа захигшад бултадаа сэбэр мүнгэ оруулба

ДУГНА, (Калужска область). Майн 15. (ТАСС). Шэнэ урьhаламжа гаргаха тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые Дугнинска районой таряашад халуунаар угтаа. «Шэнэ зам» гэжэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүдэй суглаан дээрэ Елизавета Реброва үгэ хэлэбэ.

— Советскэ хүнүүд өөрынгөө түрэл гүрэндэ туhалхаhаа хэзээшье арсадаггүй байгаа,—гэжэ тэрэ хэлэбэ.—Энэ урьhалhан мүнгэмнай арадай ажахые хүгжөөлгэдэ, ажалшадай ажабайдалые hайжаруулгада зорюулагдадаг гэжэ бидэ мэдэнэбди. Эгээл тиимэhээ би ехэ баяртайгаар өөрынгөө ажалай нөөсэлгэhөө мүнгэ гүрэндээ урьhалжа, сэбэр мүнгөөр облигаци худалдажа абахамни.

Тэрэнэй жэшээгээр бусад колхознигууд облигаци захиба.

Шэнэ урьhаламжа захяагүй нэгэшье колхозно бүлэ тус район соо үлөөгүй. Урьhаламжа захигшад бултадаа сэбэр мүнгөөр оруулна.

Крымдэ урьhаламжа захилга дүүрэə

СИМФЕРОПОЛЬ, майн 15. (ТАСС). Крымэй томо томо городууд болохо Севастополь, Керчи, Феодоси болон Евпатори городуудта майн 14-нэй үдэшын 8 час багта Гүрэнэй шэнэ урьhаламжа захилга дүүрэhэн байна. Мүн Симферополь городой ажалшад майн 15-най үглөөнэй 10 час багта урьhаламжа захижа дүүргээ. Майн 15-най үдэр Крымскэ область бүхы дээрээ урьhаламжа захижа дүүргээ.

Колхознигууд 5 миллион түхэриг сэбэр мүнгөөр оруулаа.

Хара далайн флодой частьнуудта болон подразделенинүүдтэ урьhаламжа захилга мүн лэ эмхитэйгээр үнгэргэгдөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Маршал Чойбалсан» гэжэ пароходой хүдэлмэрилэгшэд шэнэ урьhаламжа захижа байна. Түрүүлэн пароходой механигай туhалагша нүхэр Д. Тютрин урьhаламжа захижа байна.

Д. Балдановай гэрэл зураг.

Эдэбхитэйгээр захина

Улан-Удын модоной заводой hүниин халаанай хүдэлмэришэдэй СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1957 оной Гүрэнэй урьhаламжа гаргаха тухай ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй тогтоол радиогоор шагнаhанай hүүлээр цех бүхэндөө митингдэ сугларба.

Модо болбосоруулдаг цехын 2-дохи халаанай хүдэлмэришэдэй митинг дээрэ үйлэдбэриин новатор Павел Михеряков иигэжэ хэлэбэ:

—Маанадай урьhалhан мүнгэ зөөри Совет гүрэнөө бэхижүүлхэ, ажалшадай ажана байдал улам hайжаруулха, шэнэ шэнэ фабриканууд, заводуудые, гэр байрануудые, больницануудые бариха хэрэгтэ зорюулагдаха байна. Тиимэhээ, Советскэ правительствынгаа гаргаhан шэнэ урьhаламжые hайшаан дэмжээд, хоёр долоон хоногойнгоо салинда захинаб гэбэ.

Тэрэнэй удаа хүдэлмэришэд Нина Колесникова, Мария Пастернак, халаанай мастер С. Пономарев гэгшэд үгэ хэлэжэ, гүрэнэй шэнэ урьhаламжа нэгэн дуугаар захихамнай гэбэ.

Энэ халаанда хүдэлжэ байгаашад бултадаа столой дэргэдэ ерэжэ шэнэ урьhаламжа захибад.

Уржа үдэшэ, мүн майн 15-най үдэрэй , халаанайхид урьhаламжа эдэбхитэйгээр захяа. Халаанай мастернууд И. Оглоблин, Пономарев гэгшэдэй халаанайхид бултадаа захиба.

Урьhаламжа захилга үргэлжэлhөөр.

Д. Аюшеев.

Ажабайдалайнгаа улам хүгжэхын түлөө

МУХАРШЭБЭР. (**Манай корреспондентhээ телефоноор абтаба**). 1957 оной урьhаламжа захилгада Мухаршэбэрэй ажалшад эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, түрэл правительствынгаа гаргаhан тогтоолые бэелүүлхээр хододоо бэлэн байhанаа харуулба.

Эгээн түрүүлэн аймагай центрын ажалшад, жэшээлхэдэ, аймгүйсэдкомой коммунальна ажахын таhагай хүдэлмэришэд, дунда hургуулиин багшанар, аймпотребсоюзай хүдэлмэришэд ба албахаагшад хахад hарынгаа салингаар урьhаламжа захиба.

Мүн хүдөө нютагуудаар урьhаламжа захилга эмхитэйгээр үнгэржэ байна. Гашейн МТС-эй харьяата «Коммунизм» колхозой гэшүүд урьhаламжа захилгые түрүүшын үдэр дүүргээд, мүнгэеэ гүрэнэй банкда тушааба. Колхознигууд Николай Попов, Захар Олейнников 300—300 түхэригтэ урьhаламжа захижа, сэбэр мүнгөөр үгэбэ.

Тиихэдэ Суулгын МТС-эй механизаторнууд урьhаламжа захилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Үнинэй механизаторнууд мүнөө пенсидэ гараhан Игнат Воробьев, Матвеев, Мамонтов гэгшэд 200—200 түхэригтэ урьhаламжа захиба.

— Парти, правительствомнай арад зонойнгоо амар жаргалтай ажаhуухын түлөө саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргана. Тэрэнэй ашаар бидэнэр үбгэн наhан болоhоншье hаа, амар жаргалтай, hанаа зоборигүй ажаhууха аргатай болонхойбди. Манай гүрэндөө урьhалhан мүнгэмнай арадай ажахыда туhа болог лэ,—гэжэ пенсионер Игнат Воробьев урьhаламжа захихадаа хэлэбэ.

Мүнөө Мухаршэбэртэ хаа хаанагүй урьhаламжа захилга ехэнхидээ дүүрээд байна.

Т. Гармаев.

Үндэр эдэбхи

УДИНСК. (**Манай тусхай корреспондентhээ телефоноор абтаба**). Гүрэнэй шэнэ урьhаламжа захилгада Хориин совхозой хүдэлмэришэд ба албахаагшад ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаба. Эхэ оронойнгоо ниислэл хото Москва городhоо радиогоор дамжуулагдаhан, шэнэ гаргагдаhан гүрэнэй урьhаламжа тухай Правительствын декрет дууламсаараа совхозой алишье фермэдэ урьhаламжа захилга эмхитэйгээр захалаа. Тиигэжэ түрүүшын үдэшэ ехэнхидэ урьhаламжа захигдаад, хойто үдэрынь совхоз дотор дүүрэhэн байха юм.

Урьhаламжа захилга илангаяа 4-дэхи фермэдэ эмхитэйгээр үнгэргэгдөө. Эндэ гахайшан Василий Киреков 500 түхэригтэ урьhаламжа захиха зуураа иигэжэ хэлэбэ:

— Манай гүрэндөө үгэhэн урьhаламжамнай оронойнмнай ажахые улам саашань хүгжөөхэ хэрэгтэ, манай ажабайдалай улам баян дэлгэр болоходонь туhалаг лэ.

Мүн гахайшан Полина Кирекова, хонишод Ринчин Петухов, Аюр Дошонов, Ринчин Лубсанов гэгшэд 420—380 түхэригтэ урьhаламжа захижа, тэрэнээ гансата сэбэр мүнгөөр оруулхые дурадхаба. Энэ фермын хүдэлмэришэд үдэрэй 12 часта урьhаламжа захилгые гүйсэд дүүргэжэ, үндэр эдэбхи харуулаа.

Д. Дугаров.

Урьhаламжа захилгые дүүргэбэ

ТОРИ. (**Манай корреспондентhээ телефоноор абтаба**). Аймагай ажалшад гүрэнэй шэнэ урьhаламжа захилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, нэгэн хүн шэнгеэр шэнэ урьhаламжа захиба.

Жэшээлхэдэ, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд майн 15-най үглөөнэй 10 часта 22 мянган түхэригэй урьhаламжа захижа дүүргээд, тэрэнээ сэбэр мүнгөөр оруулаа. Эндэ хүдэлмэрилдэг механизаторнууд илангаяа эдэбхитэйгээр урьhаламжа захиба. Тракторна бригадын бригадир Балданов, трактористнууд Будаев, Цыренов гэгшэд 300—150 түхэригтэ урьhаламжа захяа.

Мүн тиихэдэ «Улаан Тори», «Заветы Ильича» колхозой гэшүүд, аймагай центрын ажалшад урьhаламжа захилгые эмхитэйгээр үнгэргөө.

Советскэ Союзай, Монголой Арадай Республикын арадуудай хани барисаанда зорюулагдаhан митинг

Советскэ Союзай, Монголой арадуудай хани барисаанда зорюулагдаhан митинг Москвада майн 15-да болоо. Столицын ажалшадай түлөөлэгшэд, ниитын элитэ ехэ ажал-ябуулагшад, советскэ болон гадаадын хэблэлэй түлөөлэгшэд Кремлиин Ехэ ордон соо сугларба.

Монголой Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, Монголой Арадай-революционно партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Д. Дамба болон Монголой Правительственна делегациин бусад гэшүүд, тэрэшэлэн нүхэд Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев, Д. Т. Шепилов, Е. А. Фурцева, Н. М. Шверник, А. Б. Аристов, Н. И. Беляев, П. Н. Поспелов гэгшэд үдэрэй 12 часта Президиумдэ ерэжэ hууна. Сугларагшад тэдэниие үни удаан үргэлжэлhэн, нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Митинг дээрэ түрүүлэгшээр hууhан, ажалшадай депутадуудай Москвагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Бобровников гүрэнэй нэгэдэхи подшипникова заводой хүдэлмэришэн И. С. Жучковто үгэ үгэбэ. И. С. Жучков совет, монгол арадуудай заншалта, таhаршагүй хани барисаан тухай хэлээд, Москвагай ажалшадай зүгhөө монгол арадта, тэрэнэй правительственна делегацидань үнэн зүрхэнhөө амар мэндэ хүргөө.

СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Ю. А. Орлов, В. М. Молотовой нэрэмжэтэ хүдөө ажахые оньhожоруулха ба электрификацилха институдай студентка Н. И. Бекасова гэгшэд митинг дээрэ мүн лэ үгэ хэлэhэн байна.

hүүлээрнь МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, Монголой Арадай-революционно партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Д. Дамба болон Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй секретарь М. А. Суслов гэгшэд сугларагшадта халуунаар угтагдан үгэ хэлэhэн байна.

Советскэ хүнүүд Монголой Арадай Республикын ажалшадай бодото нүхэрынь мүн гэжэ совет болон монгол арадуудай хани барисаанда зорюулагдаhан митинг харуулаа.

(ТАСС).

Совет-Монголой хамтын мэдүүлгэдэ, мүн Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин болон Монголой Арадай-революционно партиин делегациин хоорондо болоhон хэлсээн тухай мэдүүлгэдэ гар табигдаба

Совет-Монголой хамтын мэдүүлгэдэ, мүн Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин болон Монголой Арадай-революционно партиин делегацинуудай хоорондо болоhон хэлсээн тухай мэдүүлгэдэ майн 15-най үдэшэлэн Кремлиин Ехэ ордон соо гар табигдаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал хоёр хамтын мэдүүлгэдэ гараа табяа.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев, Монголой Арадай-революционно партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Д. Дамба гэгшэд Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин болон Монголой Арадай-революционно партиин делегацинуудай хоорондо болоhон хэлсээн тухай мэдүүлгэдэ гараа табяа.

(ТАСС).

1917 — 1957 Октябриин туг доро

Бурядай түрүүшын революционер

Арад зоной зол жаргалта байдалай түлөө ами наһаяа үгэһэн баатар хүбүүдээ манай арад мартадаггүй юм.

Цыремпил Ранжуровые бурят зон һайн мэдэдэг, тэрэнэй арюун һайхан нэрые хүндэтэйгөөр һанажа ябадаг.

Забайкальска областиин Троицкосавска уездын Цагаан-Чулуутай гэжэ нютагта (мүнөөнэй Кударын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз) 1884 ондо үгытэй бурят хасагай бүлэдэ Ц. Ранжуров түрэһэн байна. Нэгэ класстай Шараголой һургуули дүүргээд, 11-тэй Цыремпил Тамирай дүрбэн класстай училищида һурахаяа ороһон байгаа. Теэд түрэлхидэйнгөө үгытэй ядуу дээрэһээ училищи дүүргэхэ аргагүйдэжэ һургууляа орхёод, баяд ноёдто хүлһөөр хүдэлжэ эхилһэн юм. Цыремпил бага наһатайһаа захалаад, баяд ноёдой, атамануудай мал адуулһан, Кяхтын наймаашадта дархалһан байха юм. Тиигэжэ баяд ноёдой дарлалта, мүлжэлтэ бэеэрээ үзөө һэн. Һүүлээрнь Кяхта городтохи сэрэгэй нэгэдэхи таһагта бэшээшээр хүдэлжэ байтараа, 1904 ондо сэрэгэй албанда мордоо һэн.

Ранжуров Чита городто сэрэгэй алба хэжэ эхилһэн юм. Тэрэ үедэ Читын түмэр замай мастерскойнуудта 4 мянга шахуу хүдэлмэришэд хүдэлжэ байгаа. Элитэ ехэ революционернүүд Ярославский, Бабушкин, Курнатовский, Костюшко—Волюжанич гэгшэдэй хүтэлбэри доро хүдэлжэ байһан РСДРП-гэй Читын комитет түмэр замай хүдэлмэришэдэй дунда ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа байһан юм. Тиихэ үедэ Ц. Ранжуров ород революционернүүдтэй танилсажа, тэдэнэй хүтэлбэри доро революционно ажал-ябуулга хэжэ эхилээ һэн. Тиигэжэ Ц. Ранжуров ородой түрүүшын революцида эдэбхитэйгээр хабаадалсажа захалһан юм.

1905 ондо нүхэдтэйгөө хамта, РСДРП-гэй Читын комитедэй даалгабаряар Черноморско Флодой «Прут» гэжэ транспортна судны матросуудые Ахатын түрмэһөө сүлөөлэлсэһэн юм.

Уданшьегүй, 1906 оной мартын 9-дэ Ахатын түрмэһөө революцида хабаадалсаһан матросуудые сүлөөлэлсэһэн хүнүүд хадаа хаанай хара алууршан генерал Ранненкомпфын захиралтаар сүүдтэ үгтөө һэн.

Ц. Ранжуровые, тэрээнтэй суг ябаһан 26 хүниие, тэрэ тоодо В. К. Курнатовскиие алаха гэһэн шиидхэбэри сүүд гаргаа бэлэй.

Гэбэшье, энэ шиидхэбэринь олон жэлэй каторгаар һүүлдэ һэлгэгдэжэ, Ц. Ранжуров 10 жэлдэ каторгада хүдэлмэри хэхэ болоо һэн. Хүлөө модон хулуудада хабшууланхай 10 жэлдэ Горный Зерентуйда Ранжуров катаржаанай хүндэ ажал хэһэн байна. Арбан жэлдэ үргэлжэлһэн энэ сүлэлгын үедэ Ранжуров сүлэгдэһэн революционернүүдтэй танилсажа, олон юумэ ойлгожо абаа юм.

1916 ондо Ранжуров каторгаһаа табигдажа, Эрхүүгэй губернидэ бүхы наһан соогоо ажаһуухаар сүлэгдөө һэн.

Эрхүү ошожо ябатараа харгыһаа зугадажа, өөрынгөө түрэл нютаг—Цагаан-Чулуута бусаһан юм. Нютагаа ерэхэдэнь, тэрэнэй бүлэнэрые нютагай засагаархид хашажа, хабшажа байба. Ц. Ранжуров нютагтаа байха аргагүй болобо. Тиимэһээ тэрэ Монгол руу ябашоо һэн. Тэндэ алта угаадаг приискнүүдтэ ойро зуурхан хүдэлбэ.

Россида боложо байгаа революци тухай приискын хүдэлмэришэдтэ хөөрэжэ үгэдэг дээрэһээ политическэ талаараа найдалгүй хүнэй тоодо тэрэ ороһон байгаа.

Монголһоо мүн лэ нюусаар нютагаа бусажа ерээ һэн. Нютагтаа үншэн хүбүүн Алексей Аюшеевэй гэртэнь гурбан һарын туршада хоргодожо байба. Энэ үе соо Шараголой тосхондохи партизан Филипп Жаркойтой холбоо байгуулба. Тиин большевигүүдэй үзэл сурталые түрэл нютагтаа үргэнөөр дэлгэрүүлжэ эхилээ һэн. Нютагаархидаа нюусаар суглуулжа, политическэ темэнүүдээр хөөрэлдөө үнгэргэдэг һэн. Хаанта засаг үй бута сохигдохо, арад зон засагаа гартаа абажа, хүдэлмэришэн болон таряашадай депутадуудай Совет байгуулагдаха юм гэжэ Цыремпил Ранжуров нютагаархидтаа хөөрэжэ үгэдэг бэлэй.

1916 оной намар Ранжуровай байрыень тосхондохи атаман мэдээд, станицын атаманда дуулгахадань Ранжуров дахин арестовалагдажа, сүлэлгэдэ байха газартаа—Эрхүүгэй губернидэ эльгээгдээ бэлэй.

Февральска буржуазно-демократическа революциин үедэ Ранжуров сүлэлгэһөө табигдажа, бусад политическэ ажал-ябуулагшадтаяа хамта революционно хүдэлөөнэй центр—Петербург ошоһон юм. Петербургда һара шахуу байгаад, Сэлэнгын аймагта бусажа ерээ һэн. Ерэн сасуугаа, Байгал шадархи аймагуудта советскэ засаг байгуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, РСДРП(б)-гэй нютагай организацинуудтайнь нягта холбоо байгуулаа, мүн Сэлэнгын аймагай комитедэй түрүүлэгшын орлогшоор һунгагдаа һэн. Арадай суглаанууд дээрэ Ц. Ранжуров хадаа хасагуудай сослови үгы болгохо, Соведүүдые эмхидхэхэ гэжэ ехээр оролдодог байба. Тэрэнэйнь түлөө революцида эсэргүү хасагууд Ранжуровта дурагүйтэдэг һэн.

1918 оной хабар Кяхта ерэжэ, тэндэ Ранжуров РСДРП-(б)-гэй Троицкосавска организациин гэшүүдээр хамта сагаантанда эсэргүүсэн тэмсэхэ улаан гварди эмхидхэлсээ һэн. Третьяковой отрядтай 1918 оной июль һарын һүүл багаар Кударын аймагай Ехэ Кудара тосхоной дэргэдэ сагаантантай болоһон байлдаанда хабаадалсажа, Ранжуров сагаан офицернүүдые тэндэ бута сохилсоһон байгаа.

1918 оной зун Ранжуров Троицкосавска Соведтэ хүдэлмэрилбэ. Эндэ хүдэлжэ байхадаа Ц. Ранжуров арад зоной дунда ехэхэн политическэ хүдэлмэри ябуулдаг байба. Мүн энэ үедэ газар хубааха тухай асуудалаар гараһан арсалдаа шиидхэдэг байгаа.

1918 оной июль һарада Кяхта городто ахань Ц. Ранжуровай 14-тэй хүбүүе абаад ерэһэн байгаа. Ахань гэр бүлыешни саашадаа харалсаха, туһалалсаха аргам болёо гээд нютагаа бусаха эрилтэ дүүдээ хэбэ. Тиихэдэнь Ранжуров иигэжэ Буда ахадаа харюусаһан байгаа: «Минии бүлэдэ туһа хүргэжэ байхань бэрхэтэй гэжэ би ойлгоноб. Теэд мүнөө нютагаа бусаха аргамгүй. Хаанта засагта эсэргүү тэмсэһэнэйнгээ түлөө би 10 жэлэй туршада каторгада ябааб, хоёр жэлэй туршада политическэ сүлэлгэдэ байгааб. Би нүхэдтэйгөө Совет хуулиин түлөө тэмсэлые эсэстэнь хүргэхэ ёһотойб.

1918 оной һүүл багта революцида эсэргүү чехословацка сэрэгүүдэй Кяхта городые эзэлхэдэ Ранжуров болон тэндэхи советскэ хүтэлбэрилэгшэд политическэ ажалаа нюусаар ябуулдаг болобо. Тиин сагаантанай тагнуулшан, нюдарган баян Бальчинов Ранжуровай бэеэ нюужа байһан газарые сагаантанда дуулгажа, сагаантан Ранжуровые бараад, һүүлдэнь Эбысык гэжэ газарта буудажа алаһан байгаа.

Бурядай түрүүшын революционер, манай арад зоной үнэн сэхэ хүбүүн Ц. Ранжуров иигэжэ дайшалхы үүргэеэ бэелүүлжэ байтараа алуулаа һэн.

Ц. Ранжуровай нэрэнь арад зоной дунда хэзээшье мартагдахагүй.

С. БАДМАЕВ.

Алцаг нютагта

САБШАЛАН УҺАЛАГДАНА

Кяхтын совхозой хонишод хонидойнгоо тоо толгой олошоруулхын тула ехэ оролдолго гаргана. Мүнөө энэ фермэнүүдтэ хамта 8 мянга гаран толгой хонин тоологдоно. Фермын хонишод ниитынгээ малай тоо толгой олошоруулхаһаа гадна, тэдэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын тула тэмсэнэ. Жэшээлхэдэ, 1953 ондо хамта 72 центнер нооһо хайшалһан байгаа һаа, 1956 ондо 130 центнер нооһон абтаһан байна.

Киранска отарын хонишод 979 ехэ хониноо 1080 толгой хурьгадые абаад, нэгэшье хоролтогүйгөөр тэнжээжэ байна. Сакманшигууд Л. Сахарова, Л. Казакова, М. Ревякина, Л. Игумнова, Н. Милютина гэгшэд илангаяа оролдосотойгоор ажалланад.

ЗАЛУУ ҺААЛИШАНАЙ ОРОЛДОЛГО

Усть-Кяхтын МТФ-гэй һаалишадай дундаһаа Екатерина Колодина мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Тэрэ даажа абаһан 14 үнеэнһээ үдэр бүхэндэ 114 литр һү һаана.

Үнгэрһэн апрель һарада энэ түрүү һаалишан хамта 2192 литр һү һааха байгаа һаа, тэрэ даалгабаряа 21 үдэрэй туршада дүүргэбэ.

—Залуу аад, шадамар бэрхэ һаалишан, —гэжэ нүхэр Колодина тухай совхозойхид хэлсэдэг.

ЕХЭ ТҮЛБЭРИ АБАНА

Механизатор Николай Корытов оролдосотой ажалаараа суурхана. Тэрэ совхозой ямаршье ажалда ябахадаа даалгабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэдэг юм. Жэшээлхэдэ, һүүлэй 10 хоногто модо, солоомо зөөлгэ дээрэ ажаллаха зуураа даалгабаряа 200—250 процент хүрэтэр дүүргэжэ, үдэр бүхэндэ 135 түхэриг мүнгэ олоһон байна.

К. Петелин.

Тарилга дээрэ

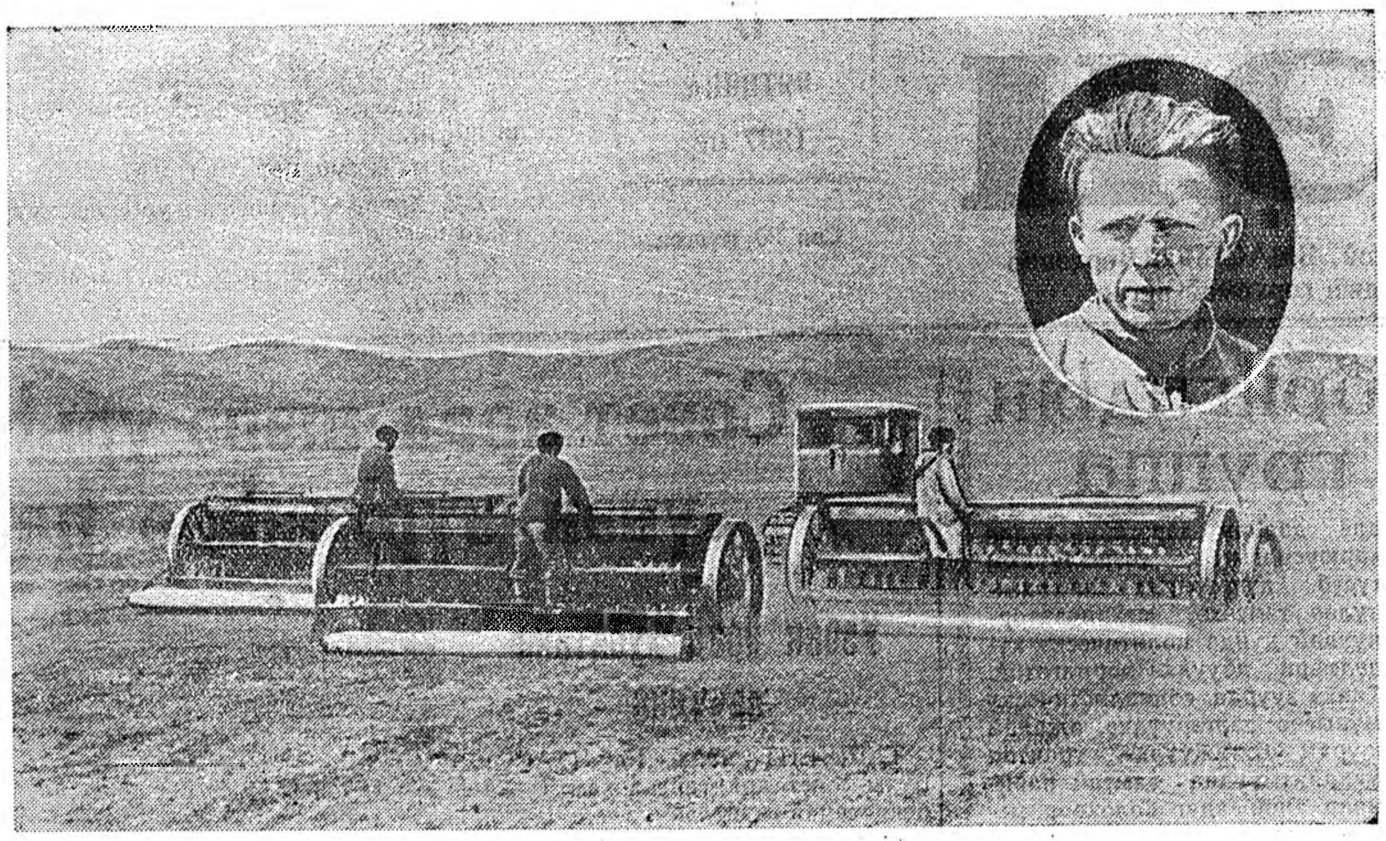

Цагаан-Усанай МТС-эй тракторист Иннокентий Петрович Песков «Коммунизм» колхозой поли дээрэ үдэр бүри 50 гектар хүрэтэр шэниисэ тарина.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Песковой агрегат тарилга хэжэ ябана. Хүреэ соо И. П. Песков.

А. Мантаевай фото.

Дары усадхагдаха ёһотой дутагдалнууд

Цагаан-Усанай МТС-эй главна агрономынь шэнэ хүн. Бурят-Монголой зооветеринарна институт дүүргэһэнэй һүүлээр һаяхан эндэ ерээд, харьяата колхозуудайнгаа полинууд дээгүүр ябажа, тракторна бригадануудай, колхозуудай полевой хүдэлмэритэй танилсажа байба.

Түрүүшынгээ уулзалгын үедэ агроном нүхэр Билтуев иигэжэ мэдүүлэв:

—МТС-эй харьяата колхозууд тарилгада жэгдэрэн ороо. Зүгөөр, лущильник үгыдэжэ тарилгын хүдэлмэри хойшо татагдаха баатай болоод байна.

Залуу агрономой хэлэһэн тэдэ үгэнүүд тон зүб байба.

АНХАРАЛ ТАБИХААР БОЛООЛ

Цагаан-Усанай МТС-эй Степан Афанасьевич Зарубинай даадаг тракторна түрүү бригада поли дээрэ гараһаар һара шахуу боложо байгаа. «Коммунизм» колхоздо хүдэлдэг механизаторнуудай дунда зуун процентһээ доошо нормо дүүргэдэг нэгэшье тракторист байхагүй. Ехэнхидээ 130—200 процент хүрэтэр нормоёо дүүргэдэг.

Нүхэр Зарубин эрилтэ ехэтэй, ажалда дуратай, үнэн сэхэ механизатор юм. Гэбэшье, тэрэнэй үсөөхэн хоногто үбшэлхэ һамбаандань бригадын ажал эли бодо һуладаһан байгаа.

Тарилга хэхэдэ таатай зохид, наратай дулаан үдэрнүүдэй боложо байхада, тарилгаяа шамдуулха хэрэгтэй байгаа. Гэбэшье, хоёр агрегадай нэгэниинь хахад үдэр болоһон хойно хүдэлжэ эхилээ. Нүгөөдэнь тракторайнгаа эбдэрһэнһээ шалтагаалжа хүдэлөөгүй.

Механизаторнуудай байдал һайжаруулха тухайда анхарал багаар табина. Полевой стандахи гэр соохи шорой шохойнь үнинэй хамагдаагүй, сэбэрлэгдээгүй. Тэндэнь стол, һандали гэхэ мэтэ байхагүй, журнал абаашагданагүй.

Гадна, колхозой таряа зөөдэг туламуудынь далан халааһатай. Таряа зөөгөөшэдэй шангаханаар барихада тэдэнь бүлгэ һүреэд, газар худар гоожоно. Бухэли мэшээгээршье адхаршоод, шоройтой худхаралдажа хэбтэхэ ушар үзэгдэнэ. Дурсагдаһан колхозой хүтэлбэрилэгшэд энээн тухай эртээнһээ юундэ бодожо үзөөгүй гээшэб? Тэрэшэлэн колхозой сеялщик Мижит Чойдонов дүрбэн үдэр Джида станцяар зайгуултаад, өөрынгөө сеялкые ээзэгүйдүүлжэ һаатуулаа. Ажалда иимээр хандахада, тарилга ямар шанартайгаар хэгдэхэб?

Эдэ бүгэдэнь үдэр бүхэндэ шанга эрилтэ табижа байдаг бригадирай үгынхи, колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө хиналтын мартагдаһан дээрэһээ болоо гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

ЖЭШЭЭ АБАМААР ХҮДЭЛМЭРИЛНЭ

Цагаан-Усанай МТС-эй харьяата Маленковой нэрэмжэтэ колхозой комплексно бригадын поли дээрэ тарилгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна.

Тэндэхи нэгэ поли дээрэ лущени хэгдэжэ, нүгөөдэнь таряан хэрээһэлэгдэн, таригдажа, гурбадахидань нарин рядтай сеялкаар тарилга хэгдэжэ байба. Тэдэнэй хүдэлмэриие харахада хабатай. Полиин захаар шэнэхэн мэшээгтэй таряан һуулгагданхай.

Тракторна бригадын бригадир Василий Гаськов—залуу хүн. түрүүшынгээ жэлдэ энэ харюусалгатай ажал даажа эхилээ. Ажалаа зүбөөр, шадажа эмхидхэхые оролдодог, түрүү арга дүршэл, агротехникын заабариие нютагайнгаа эрхэ байдалда тааруулжа хэрэглэхэ гэжэ оролдодог юм. Жэшээлхэдэ, газарайнгаа элһэлиг хүнгэн хүрьһэтэй байһан дээрэһээнь нарин рядтайгаар таридаг сеялкын хойноһоо каток мухарюулна.

—Энээниие тарилга хэһэнэй һүүлээр бусад полинууд дээгүүрээ ябуулха болоо хат. Һалхин шорой үлеэгээд, үрэһэниинь газар дээрээ гарашана,—гэжэ МТС-эй главна агроном зүбшэл үгэбэ. Үнэхөөрөөшье тиимэ. Таригдаһан үрэһэнэй газар дээрээ гараад хэбтэһэн ушар «Коммунизм», Маленковой нэрэмжэтэ колхозуудай полинууд дээрэ үзэгдэнэ.

—Хоёр мянга шахуу гектарта эртын ороохото культура тариха байнабди. Мүнөө 230 гектарта ороохо, 800 гаран гектарта шэниисэ таряад байгдана. Бүхы тарилгамнай хэрээһэлүүлэгдэжэ гү, али нарин рядтайгаар хэгдээ,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ хөөрэнэ.

Эндэхи механизаторнууд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Трактористнууд Д. Переалов, А. Ощуров, И. Никитин, Г. Ярулин, Н. Брылев тарилга хэхэдээ нормоёо шанар һайнтайгаар ходо үлүүлэн дүүргэнэд.

УРДАНАЙНГАА АЛДУУНУУДЫЕ ДАБТАҺААР

Зэдын аймагай колхозуудай тарилгын буртаг үбһэндэ дарагдадаг дээрэһээнь, горьтойхон ургаса дутуу абтадаг байна. Жэшээнь, нёдондо Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхоз буртаг үбһэтэй 70 гектар талмайда лущени хэнгүй таряад, ургасаяа хосорооһон юм. Иимэ ушарай бусадшье колхозуудта бии байһые хэншье арсахагүй.

Иимэ ушар мүнөө жэлдэ баһал дабтагдахаяа байна. Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхоз мүноо тарилга хэхэ бэлэн газаргүй болонхой. Юуб гэхэдэ, бэлдэгдэһэн пар дээгүүрнь буртаг үбһэн гаража захалаа. Теэд, партаа лущени хээд тариха гэхэдэнь, эбдэрхэй лущильнигһаа ондоо зэмсэг байхагүй. Хэрбээ тэрэнэй заһагдажа лущени хэхыень хүлеэхэ болоо һаа хэды саг үнгэрхэ гээшэб?

Боргойн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз баһал тиимэ байдалда оронхой.

—200-гаад гектарта тарилга хээд лэ, саашань тарилгаяа үргэлжэлүүлхэ аргагүй болонхой байнабди,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Вампилов хэлэнэ. Энэнь баһал лущени хээгүйһөө шалтагаална.

Цагаан-Усанай МТС тракторна 8 бригададаа оройдоо 5 лущильнигтэй. Тэдэнэй олонхинь эбдэрхэй гү, али задагай зайдан хэбтэнэ.

Буртаг үбһэтэй газарта лущени хэнгүй тарихада муу ургасын абтадагые үнинһөө хойшо мэдэжэ байһан аад, тэрээн тухай анхарал табигдадаггүй, лущильник олоор асаруулхые оролдоогүй байһандаа МТС-эй дирекци хамагай түрүүн зэмэтэй.

Овёсой, зелёнкын тарилга эндэхи колхозуудта ехэ удхашанартай. Тиигэбэшье, тэрэнэй үрэһэн дутуу байһаар.

Тарилга дээрэ тохёолдоод байһан эдэ дутуу дундаяа усадхахын түлөө зохихо хэмжээ абахаар болоо.

Н. Цыбенов, манай корр.

Баргажанайхид яарахаар болоо

Эртын ороохото культурануудай тарилга Баргажанай аймагта нёдондохи жэлэйхиһээ 7—8 хоногоор хожомдожо, май һарын 4—5-да эхилээ. Юундэб гэхэдэ, эндэ орой болотор хүйтэн байжа, һалхи шуурган боложо, газарай хүрьһэн удаан гэдээ. Гэбэшье, удаадахи үдэрнүүдтэ дулааржа, тарилга хэхэдэ ехэ таатай байгаа. Эдэ үдэрнүүдтэ Хүнтэйн МТС-эй Ангаровай, Гармаевай, Даграпиловай хүтэлбэрилдэг тракторна бригаданууд харьяата Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудайнгаа полинууд дээрэ горьтой хүдэлмэри ябуулаа. Тус бригаданууд эртын ороохото культурануудай тарилгые хаһа саг соонь дүүргэхэһээ гадна, орой таригдаха культурануудай газарые нилээд ехээр элдүүрилээ, эртын пар хахалаа.

Гэхэтэй хамта, хабарай тарилга аймаг дотор мүнөө хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Эртын ороохото культурануудай тарилгые 9—10 хоног соо гү, али май һарын 14—15-даар эндэ дүүргэхээр хараалагдаһан байгаа. Теэд энэ хүдэлмэри мүнөө ехээр унжагайржа, зарим колхозуудта 15—20 хоног соо дүүргэгдэхэ баатай болоод байна. Жэшээнь, Сталинай, Ворошиловай, Маленковой нэрэмжэтэ ба бусад колхозуудта эртын тарилга урагшаа ябангүй, харин түрүүшын 10 хоног соо мүнөө оройдоо 40—50 процент дүүргэгдэбэ. Эртын тарилгаяа аймагай колхозууд ехэнхидээ пар дээгүүр хэжэ байна. Теэд ехэнхи тарилгань, жэшээнь, 8400 гаран гектар эртын ба оройн культуранууд шэнээр хахалагдаха газарта таригдаха байгаа. Гэбэшье, газар хахалалга тон удаанаар ябуулагдажа, эдэ культурануудай тарилга ехээр ойротожо байна. Тарилгын хүдэлмэриин эхилһээр аяар хахад һара үнгэрбэшье, мүнөө аймаг дотор 8400 гаран гектарһаа оройдоо 1000 шахуу гектар хахалагдаа. Тиихэдэ нэгэ зарим тракторна бригаданууд, жэшээлхэдэ, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг нүхэр Цыремпиловэй бригада 1050 гектар хахалха аад, май һарын 15 болотор нэгэшье гектар хахалаагүй байна. Тэрэшэлэн Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг нүхэр Арсалановай тракторна бригада 1340 гектарһаа оройдоо 34 гектар шэнэ газар хахалаа. Газараа удаанаар элдүүрилжэ, тарилгаяа ехээр унжагайруулжа байһанай гол шалтагаан юуб гэхэдэ, эндэ газар уһалалга ехэ хангалтагүйгөөр хэгдэнэ. Хабартаа удаан хүйтэн байжа уһалууриин системэнүүдтэ уһанай бага байһан дээрэһээ май һарын эхеэр газар уһалалга ехэ һаатаһан байна. Гэбэшье, һүүлшын дулаан үдэрнүүдэй болоходо һубаг канавануудаар уһан элбэг ехээр ерээ. Теэд аймагай олонхи колхозууд эмхидхэл муутай байжа, уһаяа гүйсэд хэрэглэнэгүй. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыденов) Харлигай уһалууриин системээр ерэһэн уһые таряалангай газар дээрэ гаргангүй, харин һубаг канавануудаар миил урадхаажа байна. Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Дайненберг) газараа бултыень уһалха арга боломжо бии. Теэд эндэ газараа үдэрынь лэ ганса уһалаад, һүниин сагта зогсооно. Тиин тариха газарай үгы дээрэһээ эндэхи тракторна бригадын нэгэ хоёр тракторнууд үдэр бүхэндэ миин байна. Сталинай нэрэмжэтэ колхоз газар уһалха хүдэлмэреэ бүришье муугаар ябуулна. Тус колхоз Ботуй Новое поле ба бусад газарнуудай 130—140 гектар уһалагдадаг газарые һубаг канавануудай малтагдаа, сэбэрлэгдээгүй байһан дээрэһээ мүнөө уһалангүйгөөр элдүүрилжэ байна. Газарай уһалагдаагүй байһан дээрэһээ Хүнтэйн МТС-эй олон тракторнууд миин байха гү, али үдэр бүхэндэ шэнэ газарта нүүжэ байха ушар үсөөн бэшэ үзэгдэнэ. Эдэ болон бусад дутагдалнуудһаа боложо тарилгын хүдэлмэри ехээр хойшо татагдана. Нэгэ зарим тракторна бригаданууд таряан ажалай бригадануудтай холбоо багатайгаар хүдэлмэрилнэ. Жэшээнь, Маленковой нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг 5-дахи тракторна бригадада мүнөө хүрэтэр саг үргэлжэ хүдэлмэрилдэг сеялкэшэн байхагүй. Эндэ сеялкэшэдынь нэгэ хоёр үдэр хүдэлмэрилөөд һэлгэжэ байдаг. Тиимэһээ бригадада тарилгаяа муугаар хэхэ, сеялкэнүүдэй ходо һаатаха ушар олон. Тэрэшэлэн «Большевик» колхоздо сеялкэшэд ходо һэлгэгдэжэ, мүн эндэ дүй дүршэлгүй колхознигууд табигдажа, үрэһэеэ шанар муутайгаар тарина. Мүн таряан ажалай бригада сеялкэшэдые саг болзор соонь үрэһэ хүрэнгөөр хангангүй. Жэшээнь, Баргажанай сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо энэ шалтагаанаар май һарын 11-дэ, 12-то 4 сеялкэ хоёр гурбан часай туршада миин зогсоһон байна. Мүн тарилгаяа шанар муутайгаар хэжэ байһан олон баримтанууд зарим нэгэн тракторна бригадануудта үзэгдэнэ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Шинагалжан гэжэ газарта хүдэлмэрилжэ байһан нүхэр Борейковэй тракторна агрегат, 20 гаран гектарта үрэһэеэ миил 4—5 сантиметр гүнзэгыдэ хуурай шорой соо булажархёо. Мүн энэ колхоздо сеялкын хойноһоо мухарюулга шэрэжэ газарай хүрьһые тэгшэлээгүй. Карл Марксын, Маленковой нэрэмжэтэ колхозуудта хүдэлмэрилдэг 5 ба 6-дахи тракторна бригадануудай хахалһан газар гологдоно. Мүн Баргажанай сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо үрэһэнэй нормые хаһажа, дутуу тарина. Эндэ нэгэ гектар бүхэндэ 180 килограмм шэниисэ тариха аад, харин 150—160 килограмм тарина. Иимэрхүү баримтанууд бусадшье тракторна бригадануудта үзэгдэнэ. Мүнөө эртын ороохото культурануудай тарилгые түргэн болзор соо һайн шанартайгаар дүүргэжэ, оройн культурануудые тариха саг газаа тулажа ерэбэ. Эгээл тиимэһээ колхозуудай болон МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд элирүүлэгдэһэн эдэ дутагдалнуудаа дары түргэн усадхажа, хабарайнгаа тарилгые хаһа саг соонь һайн шанартайгаар үнгэргэхын түлөө яаралтай хэмжээ абахаар болоо.

О. Раднаев, манай корр.

Н. С. Хрущев Польшын журналистнуудтай хөөрэлдэбэ

КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Хрущев Польшын Арадай Республикаһаа Советскэ Союзда айлшалан ерэһэн журналистнуудтай майн 15-да уулзаа. «Трибуна работнича» газетын дактор Т. Янюрек гэгшэ тус делегациие толгойлно. Гадна, «Трибуна Люду» гэжэ Польшын газетын үргэлжын корреспондентнүүд, мүн Польшын хэблэлэй агентствын түлөөлэгшэд энэ уулзалганда хабаадаа.

3 час тухай үргэлжэлһэн нүхэсэй ёһоной хөөрэлдөөнэй үедэ Советскэ Союзай дотоодын болон гадаадын политика тухай, мүн КПСС-эй XX съездын һүүлээр дэлгэрһэн ул... хоорондын хүдэлмэришэнэй х... лөөн тухай, тэрэшэлэн Советскэ Союз: Польша хоёрой хани ба... саае саашадаа бэхижүүлхэ ту... асуудалнуудта Н. С. Хрущев ... рюусаа.

Советскэ Союзда ерэжэ айлша... хыень урилһанайнь, мүн тэдээнт... хөөрэлдэһэнэйнь түлөө Польшын журналистнуудай делегаци Н. ... Хрущевто баясхалан хүргөө.

(ТАСС).

К. Е. Ворошилов Индонезидэ айлшалжа байна

СУРАБАЯ, майн 15. (**ТАСС-ай тусхай корр.**). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов Индонезидэ арб... дахи үдэрөө айлшалжа байна. Майн 15-най үглөөгүүр К. Е. Ворошилов, Индонезиин Республикын президент Сукарно болон тэдээнтэй хамта ябалсаһан хүнүүд Бали арал... һаа Сурабая ниидэжэ ошоо. Сурабая гээшэ Зүүн Явын томо промышленна, мүн портово город юм. Бромо болон Семеру вулканууд дээгүүр, тэрэшэлэн Мадурска хо... лойгоор гараад, самолёт Перак ... жэ аэродром дээрэ буугаа. Зүүн Явын губернатор Самадикун, сэрэгэй табадахи округые командалагша полковник Сардини, Сурабаен... мэр Истиджаб, тэндэхи олон мянган хүн зон айлшадые угтажа байба.

Советскэ Союзай болон Индонезиин гүрэнэй гимннүүд зэдэлнэ.

Городой талмай дээрэ 11 часта тон ехэ митинг боложо, т... рээндэ 1 миллион хүн хабаада... Мэр амаршалгын үгэ хэлэжэ митинг нээгээ.

Ондоо олон газарнуудаар ябаха байбашье, минии нүхэр К. Е. Ворошилов Сурабай заатагүй ерэхэ дуратай байгаа гэжэ Сукарно хэлэбэ. Ушарынь Сурабай гээшэ Индонезиин революциин болоһон гол газарынь юм.

Һүүлээрнь президент Сукарно К. Е. Ворошиловта үгэ үгэнэ.

Нүхэр Ворошиловай хэлэһэн юрөөл бүхэндэнь суглараагшад «хи... дуп» гэһэн үгэнүүдээр харюусана.

Тээ байд гээд, К. Е. Ворошилов бухануудай урилдаае болон тэдэнэй тулалдаае харахаяа ошобо.

Майн 15-да Явын сагаар 16 час 10 минутада К. Е. Ворошилов президент Сукарно хоёр самолёдоор Джакарта ерээ. Энэ самолёдыень президент Сукарнода Советскэ правительство бэлэглээ юм.

Мяха, һү, нооһо ехээр абахын түлөө мүрысөө үргэдхэе

КПСС-эй обкомой IV пленумэй шиидхэбэринүүдэй хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһыень элирүүлхэ зорилгоор гурбан хүршэ аймагуудай түлөөлэгшэдэй зүблөөн һаяхан Мухаршэбэртэ болобо.

Зүблөөндэ Бичурын, Мухаршэбэрэй, Тарбагатайн колхозуудай түрүүлэгшэнэр, МТС-үүдэй директорнууд, айкомуудай секретарьнар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, ажалай түрүүшүүл сугларжа, обкомой пленумэй шиидхэбэринүүдые ямараар бэелүүлжэ байһанаа, мүн дутагдалнуудаа элирүүлэн хэлсэбэ. Ажалай түрүүшүүл хүдэлмэриингөө дүй шэл тухай хөөрэжэ үгөө.

Партиин обкомой секретарь нүхэр Дубровский суглаа нээгээд, КПСС-эй Мухаршэбэрэй айкомой секретарь нүхэр **Поповто** үгэ үгөө. Обкомой пленумэй шиидхэбэрине аймагай партийна организаци ямараар бэелүүлжэ байнаб гэжэ нүхэр Попов дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ. Мухаршэбэртэ мяха абалгые дээшэлүүлхэ тушаа ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаһан байна. Колхоз бүхэн бэлшээн таргалуулха малаа гүүртэ, отара болгон илгаад, харууһалга, эдеэлүүлгыень һайжаруулһан байна. Олонхи колхозуудта таргалуулагдаха мал бүридэ шэгнэгдэнэ, мал харуулагшад һайн түлөөһэ абана. Һүүлэй мяха тусэб 48,1 процент дүүргэгдэһэн. «Гигант» колхоздо 2 мянга шахуу хурьгад абтаад, гарзагүйгөөр тэжээгдэжэ байнхай.

— Иимэрхүү һайшаамаар жэшээ колхозтанууд хажуугаар үшөөл горьтойхон дутагдалнууд бии байнаа,—гэжэ нүхэр Попов тэмдэглээ. Мухаршэбэрэй колхознигууд ажахын энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1300 литр һү һааха уялга абаһан юм. Энэ уялга хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байна. Хабар болобо гээд заримлаг колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд һаалиаа һаналаа багаар табидаг болоһон байна. Энээнэй эсэстэ ганган майн һарын түрүүшын 7—8 хоногто һү һаалга хэдэн тонноор бага болонхой. Иимэ байдал «Искра» колхоздо үзэгдэнэ.

Аймаг дотор һү һаалгые бүришье бага доошолуулһан колхозууд бии. Мяха абаха хэрэгтэ горьтойхон дутагдалнууд бии байһаар.

Удаань КПСС-эй Бичурын айкомой секретарь нүхэр **Большаков** хэлэбэ. Аймагай колхозууд 7 һарын туршада һү абалгые 2 дахин дээшэлүүлээ. Гэбэшье, апрель һарада һү абалга нилээд доошоо ороо. Мяха абалгые дээшэлүүлхэ хэрэг мүртэй һайнаар эмхидхэгдээгүй байһаар.

КПСС-эй Тарбагатайн айкомой секретарь нүхэр **Черняков** ажал хэлбэриингээ ябаса тушаа мэдээсэхэ зуураа, аймагай колхозууд 1400 тонно һү тушааха уялгаяа заатагүй дүүргэжэ шадаха гэжэ мэдүүлээ.

Энэ удаа хэдэн хүн үгэ хэлэһэн байна. Зариманайнь хэлэһэн, үгые толилбобди.

ГАХАЙНУУДАА ХУУРАЙ ТЭЖЭЭЛЭЭР ЭДЕЭЛҮҮЛНЭБДИ

Мяха абалгые ямар аргаар дээшэлүүлжэ байһан тухайгаа Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Ерофсев** һонирхолтойгоор хөөрэбэ. Тэдэнэр гахайнуудаа түргэнөөр таргалуулхын тулада 10 шэнэ кормушкануудые худалдажа абаад, гахайнуудтаа хуурай тэжээл хэжэ үгэдэг болоһон байна.

— Иимэ кормушкануудай һайн байһые бидэнэр хаража, ойлгожо абаабди,—гэжэ тэрэ мэдүүлнэ. Кормушкын ашаар фермэ дээрэ хүдэлдэг хүнүүдэй тоо 2—3 дахин үсөөрүүлэгдээ. Бидэнэр 2 һүрэг гахайнуудые хоёр ондоо аргаар тэжээгээд туршаабди (нэгэ һүрэг гахайнуудаа хуушан аргаар, нүгөөдүүлынь — хуурай аргаар кормушка сооһоо эдеэлүүлээбди). Түрүүшын үдэрнүүдтэ хуурайгаар эдеэлүүлһэн гахайнуудай тэжээл ехээр эдибэшье, шэгнүүрээ нэмээгээгүй. Арбан хоногто 6 центнер 140 килограмм тэжээл гараа. Зүгөөр, уданшьегүй гахайнуудай шэгнүүр эли бодо нэмэжэ эхилээ. Тиигэжэ арбан хоногой туршада хуурай тэжээлээр эдеэлүүлһэн гахайнуудай толгой бүриин шэгнүүр 750 граммаар нэмэжэ байба. Харин хуушан аргаар тэжээгдэһэн гахайнуудай 10 хоногто миил 320 граммаар шэгнүүрээ нэмээгээ.

ТЭЖЭЭЛ ЭЛБЭГЭЭР БЭЛДЭЕ

Тарбагатайн аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Кожевин** үгэ хэлэхэ зуураа, ниитын мал ажалые хүгжөөхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй гэбэ. Колхознигууд кукуруза ехээр тариха гэжэ шиидэһэн байна.

—Бидэнэр мүнөө жэлдэ 255 гектарта кукуруза, 100 гектарта наран сэсэг, мүн тэжээлэй капуста, зелёнко болон бусад тэжээл тарихамнай. Кукурузые бултыень квадратно-гнездовой аргаар тарихамнай. Мүнөө хабар 135 гектарта хартаабха таригдаха. Тэрэнэй 35 гектартань гахайнуудые бэлшээн эдеэлүүлхэ гэжэ шиидээбди.

Иигэжэ тарилгын талмайн дүрбэнэй нэгэ хубидань тэжээлэй ургамалнууд таригдаха. Горьтойхон силос дараха зорилго табинхайбди. Гэбэшье, силоснэ барилгануудые үргэнөөр ябуулха гэхэдэ, цемент хомор байна.

ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ 1641 ЛИТР ҺҮН ҺААГДАБА

Мухаршэбэрэй аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан нүхэр **Рютина** иигэжэ мэдүүлээ:

—Би 12 үнеэ һаадагби. Тэдэнэйм 11-ниинь тугалланхай. Ажахын жэлэй 7 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1641 литр һү һаагааб. Зарим үнеэдһээмни сүүдхэдөө 20—23 литр һүн гарана.

Үнеэдые һайнаар эдеэлүүлээл хада һүн гарадаг гээшэ. Би мүнөө даажа байһан үнеэдтээ үдэр бүри 10 килограмм зелёнко эхинэ. Соломые һайнаар дэбтээгээд, дабһалаад үгэнэбди. Үдэртөө үнеэднай 3 дахин уһалагдана.

Үнеэн бүриһөө 2 мянган литр һүн һаахаб гэһэн үгэдөө хүрэхын тулада үнеэдээ улам һайнаар харууһалха, эдеэлүүлхэ зорилготойб.

АБАҺАН УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭНЭБДИ

Манай колхозой малшад үнеэн бүриһөө 2 мянган литр һү һааха уялга абаад, мүрысэжэ байна,—гэжэ Тарбагатайн аймагай Калининэй нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермын даагша нүхэр **Яковлев** хэлэбэ.—Абаһан уялгамнай бэелүүлэгдэжэ байна. Ажахын жэлэй 7 һарын туршада үнеэн бүриһөө колхознай 1050 литр һү һааба. Апрель һарада үнеэн бүриһөө 200 литр һүн һаагдаа. Май һарын түрүүшын 10 хоногто үнеэн бүриһөө 73 литр һүн абтаа.

Һү һаалгые ямар аргаар дээшэлүүлнэбибди? Октябриин 1-нээ эхилэн һаагдадаг бүхы үнеэдээ уяада байлгажа харууһалаад, бүдүүн тэжээлэй хажуугаар турнепс, капустын хальһа үгэдэг байгаабди. Иимэ тэжээлнай январь һарын дүүрэтэр хүрэһэн байна. Удаань үнеэдэй рациондо 10—15 килограмм силос оруулагдаа.

Үнеэдээ мүнөө иимэ нормоор эдеэлүүлнэбди: 2 килограмм үбһэн, 25—30 килограмм силос, 20 литр бардаа үгтэнэ.

МҮРЫСӨӨНДЭ УРИЛСАБА

Гурбан аймагай түлөөлэгшэдэй суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд хүдөө ажахын продукцинуудые улам ехээр абадаг болохо зорилгоор хоорондоо мүрысэхэ гэжэ бэе бэеэ уряалаа. «Эрдэм» совхозой директор коллективэйнгээ үмэнэһөө Бичурын совхозой хүдэлмэрилэгшэдые уряалаа. Мухаршэбэрэй аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй үмэнэһөө түрүүлэгшэ нүхэр Волохов Тарбагатайн аймагай «Советская Россия» колхозойхидые мүрысөөндэ уриба. Бичурын МТС-эй механизаторнуудай үмэнэһөө директор нүхэр Нетесов Гашейн МТС-эй механизаторнуудые мүрысөөндэ уриба. Энэ уряаень Гашейн МТС-эй механизаторнуудай үмэнэһөө главна агроном нүхэр Шаманов дэмжэн абаһан байна.

Хонхолойн МТС-эй механизаторнуудай үмэнэһөө директор нүхэр Сумцов үгэ хэлэхэ зуураа, Багакуналейн МТС-эй механизаторнуудые мүрысөөндэ уряалаа.

Зүблөөндэ түгэсхэлдэ КПСС-эй обкомой секретарь В. И. Дубровский дүгнэлтэнүүд үгэ хэлээ.

Плакат-газетэ

ДОСААФ-эй Республиканска Комитедэй ээлжээтэ, хоёрдохи плакат-газетэ хэблэлһээ һаяхан гараба. Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн үргэн дэлгэрүүлэгтэйнэ гэһэн түрүү бэшэг плакат-газетэдэ толилогдоо. Түрүү бэшэг доторнь Кабанскын, Иволгын, Кударын, Сэлэнгын, Закаменай, Тарбагатайн, республикын бусад аймагуудта Октябриин 40 жэлэй ойе угтуулан ДОСААФ-эй эхин организацинуудай хүдэлмэриин һайжаруулгадажа эхилһэн тухай тобшохоноор бэшэгдэнхэй. Мяха-консервын комбинадай дэргэдэхи ДОСААФ-эй эхин организациин түрүүлэгшэ нүхэр Григорьевой статья эндэ хэблэгдэнхэй. Нүхэр Григорьев организациингаа яажа хүдэлмэрилдэг тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэнэ. «Нүхэр Павлуцкий ДОСААФ-эй гэшүүн», «Ороноо эдэбхитэйгээр хамгаалагшадай хандалга бэелүүлэгдэжэ» гэһэн статья фотозурагтайгаар хэблэгдээ. Энэ статьяе ДОСААФ-эй «Труд» гэжэ олзоборилгын артелиин эхин организациин гэшүүн нүхэр Попов бэшээ. «Манай ханын газетэ» «һургуули бүхэндэ авиамодельнэ кружок», «Даабаряа Октябриин 40 жэлэй ой хүрэтэр дүүргэхэбди», «Үйлэдбэриин түрүүшүүл — ДОСААФ-эй эдэбхитэд», «Би яажа шофер болообиб» гэһэн статьянууд фотозурагуудтайгаар хэблэгдээ.

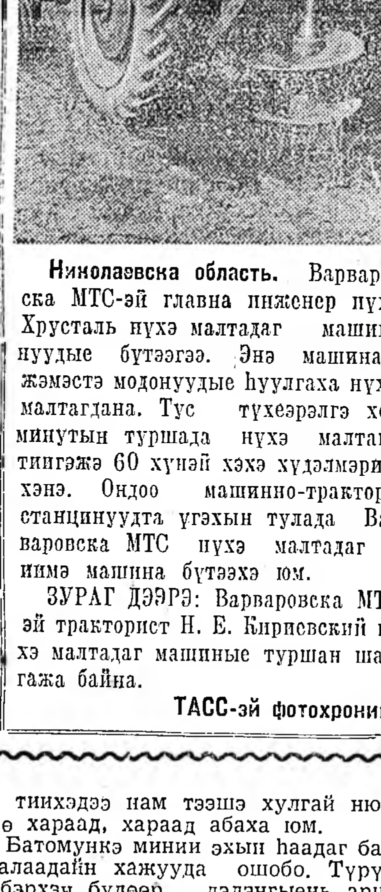

Николаевска область. Варваровска МТС-эй главна инженер нүхэр Хрусталь нүхэ малтадаг машинануудые бүтээгээ. Энэ машинаар жэмэсэй модонуудые һуулгаха нүхэн малтагдана. Тус түхеэрэлгэ хоёр минудын туршада нүхэ малтана, тиигэжэ 60 хүнэй хэхэ хүдэлмэриие хэнэ. Ондоо машинно-тракторна станцинуудта үгэхын тулада Варваровска МТС нүхэ малтадаг 20 иимэ машина бүтээхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Варваровска МТС-эй тракторист Н. Е. Кирпевский нүхэ малтадаг машиные туршан шалгажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүд

Холын малшадта тусгаар анхарал табиха

Закаменай аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз мал ажалтайшье, тараан ажалтайшье ажахы юм. Зүгөөр эндэ мал ажалынь булюу ехэ олзо доход үгэдэг. Тиимэһээ энэ колхоз мал ажалаа улам хүгжөөхын тула үдэр бүриин оролдолго гаргаха ёһотой байгаа гэжэ һанамаар.

Колхозой правлени саг болзортоо суглаануудые зарлажа, малшадта ээлжээтэ даабаринуудыс үгэхээ мартадаггүй.

Зүгөөр малшадай ажаһуудал тушаа анхаралаа багаар хандуулна. Зарим холын малшад хэдэн һараар газетэ, журнал уншадаггүй, эдеэ хоолооршье дуталдадаг. Жэшээлхэдэ, колхозой центрһээ зуугаад модоной газарта байдаг Доржо Будаевай даадаг гүүртээр колхозой хүтэлбэрилэгшэд жэлдээ 1—2 дахин лэ ябадаг. Тиихэдээшье захиралта үгөөд лэ үгы болошодог байна. Малаа ямараар хаража байнат, ямар юумэн хэрэгтэйб, малтнай һайн гү гэжэ һурахань үзэгдэдэггүй.

Хэтэрхэдээ Доржо Будаевтанай 1956 оной ажалта үдэрэй олзо—800 гаран түхэригые мүнөө хүрэтэр үгэнэгүй. Юундэб гэбэл, нёдондо жэл тэрэнэй хаража байһан 3 хашараг тугаллаад, тэдэнииень энэ колхозой үбһэшэд колхозой правлениин захиралтаар һаажа эдиһэн байгаа гэхэ. Теэд тэрэ хашарагуудай һүые «ши түлэ, олзо мүнгэеэ абахагүйш» гэжэ мүн лэ захиржархёо юм ха.

Мүнөө һара бүри малшадай суглаа татахадаа ойрынхидые суглуулаад лэ, заримыень холошоожо ерүүлдэггүй, өөһэдөөшье ошодоггүй зантай. Холынгоо гүүртэнүүдтэ комбинированнэ тэжээл зөөдэггүй. Жэлдээ 2—3 мэшээг лэ арай гэжэ абаашадаг. Тэдэнь таргалуулагдаха мал гэжэ тоологдодог юм.

Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Гырылов, парторганизациин секретарь нүхэр Дудареев гэгшэд малшадаа холо ойрынхёорнь илгангүй хандажа, тэдэнэй олзые саг соонь үгэхэһөө гадна урмашуулха, нэмэлтэ түлбэри үгэхэ ёһотойбди гэжэ ойлгохо хаһань тулаа.

Мүнөө мяха ехээр абадаг болохо тушаа ехэ зорилгын табигдажа байхада, бэлшээриин гүүртэнүүдэй малшадта анхаралаа хандуулжа, хараалһан ёһороо олзыень, нэмэлтэ түлбэриень үгэдэг болохо шухала байна.

Д. Цыренов.

Хүршэнэрэйнгөө эрилтые харюулыт

Түнхэнэй аймагай Буденнын нэрэмжэтэ колхоз Ленинэй нэрэмжэтэ колхозтой хүршэ оршодог, хоорондоо һайн хани барисаатайшье юм. Теэд нэгэл тон тулюурхан юумые эдэ хоёр колхозууд хоорондоо ойлголсодоггүй. Тэдэнь юуб гэхэдэ, Буденнын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой радиоузелһаа радиогой утаһа татанхай юм. Договорой ёһоор Буденнын нэрэмжэтэ колхозойхид радио шагнаһанай түлөө түлбэри саг соонь үгэжэ байдаг. Теэд эдэнэр радио шагнадаггүй, юундэб гэхэдэ, лининь ходо эбдэрдэг, тэрэнииень Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой монтёрнууд заһадаггүй байна. Энээн тухай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правленидэ оло дахин хэлэгдэһэн, аймагай газетэдэшье бэшэгдэһэн байха. Теэд ямаршье хубилалта болоногүй. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид хүршэнэрэйнгөө эрилтэдэ дулии балайгаар хандаһан зандаа.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлени, партийна организаци энэ хэрэгтэ һаналаа табиһай гэжэ ехээр хүсэнэбди.

В. Морозов.

Ажалта үдэрынь хаанаб?

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэрэй эзэн эхэнэрнүүд үнгэрэгшэ зунай үбһэ хуряалгын үедэ 1-дэхи комплексно бригадын сабшалан дээрэ ажаллаа юм. Бригадир Дугар Вампиловай хүтэлбэри доро 14 эхэнэр һараһаа үлүү саг соо хүдэлөө һэн. Тэдэнэртэ ажалта үдэр үгтөөгүй, харин эдиһэн юумыень жэншэдгүйгөөр бэшэжэ гаргаа. Эдэ эхэнэрнүүд яһала горьтой ажал бүтээгээ. Эдэнэр энэ асуудалаар колхозой хамтын суглаанда мэдүүлгэ бариһан юм. Теэд тэрэнь мүнөөшье болотороо шиидхэгдээгүй байһаар.

Д. Санданов.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Шууяан соогуур мартагдашоо"

Хориин аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд гахай үсхэбэрилгэдэ һаналаа багаар табина. Фермэдэнь мүртэй нэгэшье байра байхагүй. Байранууд соонь хүйтэн, уйтан, муухай байдаг гэһэн статья манай газетэдэ толилогдоһон юм.

Манай редакцида аймсоведэй гүйсэдкомһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, тус статья колхозой правлениин заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, гахай үсхэбэрилгые һайжаруулха талаар зохихо хэмжээнүүд хараалагдаа.

15 эхэ гахайн байха типовой байра 1957 оной сентябрь һара болотор баригдажа дүүргэгдэхэ гэжэ түсэблэгдэнхэй. Мүнөө 900 кубометр модон бэлэдхэгдэжэ, тэрэнэй 100 кубометрынь барилгын газарта зөөгдэһэн байна.

Һаалишадай үүсхэл

Кяхтын хониной совхозой Бурэй фермын һаалишад 16—18 үнеэ даажа абанхай. Тиин тэдэ горьтойхон амжалта туйлаба. Һаалишад Н. Ванчикова үнеэн бүриһөө 1682 литр, Санданова — ... литр һү һааһан юм. Тиигэжэ тус фермэ аймаг соогоо түрүү һуури эзэлээ. Энэ фермэдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 791 литр һүн һаагдаа. Фермын һаалишад тус бүридөө 11—12 үнеэ һаахын орондо 16—18 үнеэ һаадаг болоо.

Усть-Кирандахи Кяхтын хониной совхозой һаалишад бүрдэнэйхидэй дүй дүршэлые халан абажа, тус бүридөө 18 үнеэ һааха уялга абаа.

П. Дагбаев.

Конкурсдо

БЭШЭГ

Рассказ

Хүндэтэ Дулмахан, бишни шамдаа ... бэшээгүй байһаар үнихэн болоо хэбэртэйб. хүлисөөрэй. Юундэ ... удаан саг соо аблагүй ябаһыемни минии бэшэг абахадаа ойлгохо бай... Хоюулан малай эмшэд болохо гэ... хүсэгшэ һэмди. Ши тиихэдэ зургаа... да, бишни дүрбэдэхидэ һурадаг ...ааб. Бадма абгайн хурьгадые халалалсажа байхадамнай, тэрэ шинии ...шаадаг төө сагаахан хурьган үбдэ... бэлэй. Юушье хэжэ шадахагүй би... хоёр тиихэдэл «малай докторнууд ...хобди» гэлсээ һэмди, һанана гүш? ...л тиигээд шимии һанаһандаа хүрэ... һарбайһанаа барижа байнаш. Хоёр... жэлһээ малай доктор үнэхөөрөө ...д, сагаан халаад үмдөөд, малнууд дундуур гэшхэлхэшни гээбы. Теэд ...ни...

Бишни студентка боложо шадаагүйб. Һургуулида намайе «һайн ...гша», «бэрхэ басаган», «хо... ошохо хүн даа» гэжэ байгаад баг... хэлсэдэг һэн гүб даа. Харин тиихэ тэрэ «бэрхэ басаганиинь» гэдэргээ ...тээ хариха баатай болоо һэм.

...марай һалхинда үлеэлгэн, шара ...һануудаа гээжэ дууһахаяа байһан ... болошоһон хуһан модонууд һарданалдан. «Манай студентка — зоотехник ерэбэл» гэлдэжэ, намайе наадажа байһандал һанагдаха юм. Эгэтэ хониншье шолпогонон урдажа, намһаа ...лхэ гэһэндэл түргэнөөр годирон ...й тойрон арилшана. Наранай дулаа... шаража, хөөрхэн бишыхан шубуу... таһалгаряагүйгөөр жэрьехэдэл ...минии нэгэ бага сүлөөтэй болоходол бэлэй. Машинаһаа буугаад гэртээ ...жа ябатарни, хонишон Данзан абга ...аад, ехэ уриханаар намайе мэндэ...дэнь бүришье һаа досоом гэрэл... болоо һэн. Үбгэн хонишон нэгэ юу... хэлэхэ гэһэн аад, һанажа ядаһандал ...һоом хараад байхв юм. Юу хэлэ... һанаһан байгаа хаб? Аа, мартаад ...албі, намайе «манай бэри» гэжэ ...багаһаам хойшо гасаалдаг һэн гүб ... һанана гүш? Үбгэн үнэн сэдьхэл...ье тиигэжэ хэлэдэг байжа болоо. ...тэрэнэй үгые хүнүүд яахадаашьеб ...гшөөдэггүй.

Данзанай Батомункые таниха гүбши ... Намтай сугтаа арбадахиие дүүргэ... аад, баһал институтда орожо шадаагүй гэхэ юм гү, али юрэл колхоздоо үлдэшэһэн байха юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ үндэр тэгшэ бэетэй, сэбэр шираг хүбүүн болоо. Теэд нэгэ бага эшэмхэйл гээшэ аа гү, намайе клубай нааданһаа гэртэмни хүргэдэг. Тиихэдээл оройдоо хоёр-гурбан үгэ хэлээ һаа хэлэхэ даа.

Дэлхэйн дэбшын юумэ бэшэжэ, шамая хашараажа байналтайб. Эхэ, эсэгэ хоёрни унтаатай. Намая мүнөөшье болотор багахан үхибүүн гэжэл һанадаг.

Институтда орожо шадангүй ерэхэдэмни эжымни угтажа гараад:

—Даараагүй, һайн ябажа ерэбэ гүш? —гэжэл асуугаад, таалаа һэн. Теэд намар дунда юу дааралба гээшэбиб, баарһан эжымни хэлэхэ үгэеэ оложо ядахадаа тиигэжэ асууһан байжа болоо. Түрүүшээр намаяа харахадаа гайхаа юм ааб даа. Теэд шарай шоуртамни сэдьхэлэйм бүхы гуниг хараһан байгаа ёһотой. Эжымни яахадаа минии досоохиие хуу ойлгоод байдаг гээшэб. Бүхы эжынэр минии эжыдэл адли гээшэ аа гү?

Эсэгэмни минии азагүйдэһэниие мэдэхэдээ, шарайгаа хубилгажархёо һэн. Теэд нэгэшье үгэ хэлээтүй. Басагамни эрдэмтэн, зоотехник болохо юм гэжэ һанаһаниинь энэ ха юмбиб даа.

Үдэшэ орондоо ороод, унтажа ядажа хэбтэхэдэмни эсэгымни шэбэнээн дуулдаа һэн:

— Бальжит, унтажа байна гүш? Ганса басаганайнгаа институтда орожо шадангүй ингээд байхадань яагаад хүн һанаа амар унтажа хэбтэхэ юм. Хүнэй хүбүүд, басагад институтда ороод, һураад, эрдэмтэй, номтой болоод ерэнэ ха юм. Яаха болоо гээшэбибди. Ажал хүүлэнгүйгөөр гэртэнь үлөөгөөд, номынь һайнаар үзүүлээд, хойто жэл баһа дахин эльгээхэ болоо гээшэ гүбди даа?

—Болил даа, Самбу. унта, юундэ һанаагаа зобоо юмши. Ши бидэ хоёрто һургуулангүй, басагамнай харгыгаа олохол байха. Арбадахиие дүүргэһэн хэдэн мянгаад залуушуул хүдөө колхоздо гараад, ажаллажа, суурхажа байна ха юм. Басагамнай колхоз дээрээшье ажаллаа һаа, хүнһөө хойтохогүй байха. Һаалишан, малшан боложо ядаха гээ гүш? Багаһаа хойшо малда дуратай агша һэн.

—Ши иихэдээ юу хэлээб гэжэ хэлэнэ гээшэбши! Баһал шам шэнги бүхы наһан соогоо малай шэбхэ соо зууралдаха һэн гэжэ гү! Шагнахашье дурамнигүй!

—Юу һүни дунда хашхараабши, басагаа һэрюулхэшни,—гээд эжышье сухалдашаба хэбэртэй.—Зоотехник болоходоо малай шэбхэдэ зууралдахагүй юм гэжэ һанаа гүш? Унтал даа саашаа,— дахин абяа шэмээгүй болошобо. Эсэгэмни нэгэ удаа хүндөөр һанаа алдаад, тамхяа татажа оробо.

Бишье энэ һүни унтажа ядабаб. Наранай һая-һаял уулын толгойгһоор бултайжа байхада һэреэд, түргэхэнөөр хубсалаад газаашаа гарабаб. Үглөөнэй һэрюухэн агаараар амилжа, газаагуур сэнгэжэ ябаха угаа дуратайгшаб. Эгэтэ голһоо уурал бааяна, талада адуу мал һүрэглэн бэлшэнэ.

Гэнтэ урдаһаамни Батомункэ ерэжэ ябаба. Ехэл баяртай, энеэбхилэн, аман соогоо дуу дуулажа ябаха юм. Намайе харaагүй юм гү, али юрэл зорёолоо юм гү—ондоо тээшээ хараһаар хажуугаарни алад гарашаба.

«Студентка болоогүй гээд намайе харахашье дурагүй болоо алтайш» гэһэн муу бодол досоомни ёг гэжэ орошоо һэн. Ооголхо гэһэн аад, бэеэ барибаб. «Юундэ иитэрээ хүхеэ юм, юун болоо юм»,—гэжэ һанаад, һэмээхэнээр хойноһоонь дахяад ябабаб. Тэрэмни сэб сэхэ малай фермэ тээшэ ябашаба. Ута далай углуу тойроходоо шууд лэ урда урдаһаа мүргэлдэшэн алдабабди.

—Ши эндэ юу хэжэ байнаш?—гэжэ өөрөөшье мэдэнгүй дуугаржархёо һэм. Батамункэ бүришье бахардажа, хэлэхэшье үгэеэ оложо ядашаба.

—Би... би гү?.. Аа эндэ ажалланаб... Һаалишан болооб. Долсон, тиигээд мүнөө дээрээ һургуулиингаа нүхэдһөө нюуха гээ һэм... Ши һайн хүн боложо, хүндэ бү хэлээрэйл даа, үшөө һайнаар һаажа шаданагүйб,—гэбэ.

—Энэшни һонин лэ, ехэ һайшаанаб. Ошоёбди, бишье шамтай суг ажаллажа, мүрысэхэдөө болохоб,—гэбэб.

— Долсон, гуйнаб, минии хойноһоо бү ошыш даа, һаалишад наадалха,—гээд бүри яашье ошожо үгэбэгүй. Би тиихэдэнь гарһаань шэрэхэһээ нааша боложо байгаад, хашаа тээшэ абаашаа һэм.

Уданшьегүй һаалга эхилбэ. Һаалишад бидэниие наадалбашьегүй, харин Ханда абгайхан Батомункэдэ туһалалсана, заана, тиихэдээ нам тээшэ хулгай нюдөөрөө хараад, хараад абаха юм.

Батомункэ минии эхын һаадаг байһан Малаадайн хажууда ошобо. Түрүүлэн сэбэрхэн бүдөөр дэлэнгыень аршаад, һаажа оробо. Түрүүшын һүн булаг үнеэдэй хүхэнүүдһээ хүнэг худар шорьён оробо. Эжымни һаагдаһан бүлеэн һү намдаа уулгадаг юм һэн, би ээлүүдгүй аман соогоо тэрэнэй амта мэдэрхэдэл гээ бэлэйб.

«Иигээд һаагыш,» «Хүлөө иигээд табиит», «хүхыень иигээд доошонь татыш» гэхэ һанаатай, юумэ мэдэхэ хүн хэбэртэйгээр заабаришалһайб гэжэ яатараашье һанажа байгаа һэнбиб даа, харин тиин гэһээ Батомункэ минии һанагша соол ажаллаха юм. Яахашье аргаяа оложо ядан, һаалишадай үнеэдээ һаахые хаража байтарни гэнтэ нэгэ хүнэй хүндэ гар мүр дээрэмни табигдашаба:

— Сайн байнаа, һаалишадай ажалые хаража, һалахаяа болишоод байналтайт, —гэһэн абяан дуулдаба.

Залд гэжэ гэдэргээ эрьежэ харахадамни Аюур Жанаевич байжа байба.

—Эхэнэрнүүдһээшье холо үлүү һаалишан болохо хүбүүн даа, гээд Аюур Жанаевич ондоо юушье хэлэнгүй Батомункын хажууда ошоод, энеэбхилэн һагад, һайшааһан хэбэртэйгээр тэрэнэй ажаллахые хаража байба. Ажал хэнгүй ябаһандаа эшээ һэм даа, Дулма.

Гэдэргээшье ошожо ядаад, хүлнүүдээ урилан табижа байтарнь парторг (Аюур Жанаевич мүнөө колхозоймнай парторг болонхой) юушье хэлээгүй. «Юумэ хэнгүй ябахаяа, та, залуу басаган, яажа хүнүүдһээ эшэнэгүйбта?» гэжэ байгаад ондоо хүн һаа, хэлэхэ гүб даа. Одоол мэхэтэй хүн даа. Харин намһаа тад ондоо юумэ асууха юм:

—Долсон, та мэдэнэгүй гүт? Энэ жэлдэ институтда ороогүй танай арбадахи классай хүбүүд, басагад үшөө хэд бии гээшэб? Манай фермэ дээрэ ажаллаха дуратай хүнүүдые мэдэнэгүй гүт? Хүнүүднай дуталдаад байна,—гэбэл даа, юу хэлэхэбши, Дулма аа?

«Намайе абыт», «би шадахалби» гэжэ хэлэхэ, дуранайнгаа хэды хүрөөшье һаань, томоотой, ехэ хүн шэнгеэр:

—Намайе абаа һаатнай, һаалишан боложо шадахал хэбэртэйб,—гэбэб. — Эжытэеэ урдань суг ажалладагыемни мэдэнэ ха юмта,—гэжэ яаран нэмээбэб.

—Юу хэлээ гээшэбта, Долсон, харин түрүү хүнүүд. юумэ ойлгодог хүнүүд гээшэшни иимэл байдаг юм гүб даа. — гээд зорюута хүхишоо һэн.

Тиигээд лэ бишни фермэ дээрэ хүдэлмэрилжэ эхилээ һэм.

Булта һайнаар үнгэрөө, ном соо хэлэгдэдэгтэл адляар дурлалсаад, сэдьхэлээ ханаад һалаа бэшэлби, Дулмахамни.

Ноябрь соо ехэ саһан оробо гээшэ. Фермэ дээрэмнай тэжээл багаар асаргаһан, кукурузна силос яг хүрэшэнхэй. МТС энэ тэрэ юумэ хэхэ, тэжээл зөөхэ ёһотой байһан аад, колхозтой арсалда арсалдаһаар байтарынь сагнай үнгэржэл байха юм. Малаймнай байранууд гүйсэд һайнаар заһабарилагдаагүй — иимэл байгаа бэлэй даа. Бидэнэр, һаалишад, заримдаа үнеэдээ ээлжээ ээлжээгээр адуулхаяа гарадаг байгаабди. Һаалгамнайшье бад байтар доошолоо даа, манай колхоз аймаг соогоо һү һаалгаар адагынь болошоо һэн. Тэрэ һара соо хүйтэндэ хүлдэжэ, нойтондо нороһоноо мүнөө һанахадамни ехэл хүндэ даа.

Нэгэтэ би Гангатын хабшалда малаа оруулаад, даарашанхай, шэнэһэ түшөөд байхадамни Аюур Жанаевич эмээл морёор ерэжэ ябаа һэн.

—Долсон, Сагаагшанаа наашань туул даа,— гэһэн һанаа амархан хашхараан дуулдаба. Эрьежэ харан гэһээм Аюур Жанаевич бэшэ үнеэдыемни фермэ тээшэ туужа ябаба.

Үнеэдээ фермэ дээрэ асаржа, дал соо оруулаад, улаан буланда орообобди, Тэндэ Радна Цыренович ерэнхэй байгаа. Манай һаалишад гээшэ булта сугларанхай, түрүүлэгшые гарһаань татахаһаа нааша боложо байжа, бэе бэеһээнь үрдилдэн дарья табилданад.

Энэ шууяата суглаанай һүүлээр малаа бэлшээридэ гаргахаа болёо һэмди. МТС тэжээл зөөжэ эхилээ. Мүн тэрээнтэй хамта һаалгамнайшье дээшэлжэ эхилһэн байха юм. Бидэнэр, һаалишад өөһэд хоорондоо мүрысэжэ ороо һэмди.

Батомункэ бидэ хоёр ажал хүдэлмэриингөө талаар хөөрэлдөөд лэ, үдэшэндөө улаан булангаа гү, али клубһаа суг ерэдэг һэмди. Тиихэдээ тэрэмни мүнөөхи эшэмхэй ёһоороо. Би Батомункые мүрысөөндэ урибаб. Тэрэмнишье дуратайгаар зүбшөөгөө. «Эдэнэр ямар aаб» гэлдэхэһээ бэшэ, һаалишад юумэ хэлээгүй һэн. Гансал Ханда абгай: «Залуу хүнүүд баһа бэе бэеэ туршаха гээ юм ааб даа» гээд лэ үрөөһэн нюдөө анигад гээ һэн.

Тииһээршье үдэр хоногууд үнгэрөө даа. Үдэшэ бүхэндэ үзэһэнөө дабтанаб, заатагүй хоёр час һуудагби. Өөртөө түсэб зохёонхойб (энэ урдамни ханада үлгөөтэй байна). Батомункэһөө түрүүлхэ гэжэ ехэшье оролдооб даа. Зарим үдэртэ тэрэмни литр, хахад литрээр намһаа үлүү һаажархидаг байгаа (арба—арбан үнеэ даажа абанхайбди) тиигэбшье һаа, «зорёол һаа хүсэндөө хүрэдэг» гэжэ хэлсэдэгэй ёһоор һара соо (шамдаа гэжэ хэлэхэдэ), хормойгоо шуужа, шүдөө зуужа ажаллааб. Тиигэжэ Батомункэеэ, бэшэ һаалишадыешье ахижа шадааб. Колхозойнгоо агро-зоотехническэ кружокто ходо ябанаб, хүдөө ажахын талаар хэдэн олон литература уншанаб, нилээд олон юумэ мэдэхэ болооб, һайрханагүйб. Фермын һаалишад, колхозой хүтэлбэрилэгшэд, илангаяа парторг Аюур Жанаевич һайн хүн гэжэ мэдээб. Хүн зон соо ажаллахадаа хүнүүдтэй тобтойгоор хөөрэлдэдэгшье боложо һурааб.

Мүнөө дээрээ фермынгээ һаалишадай дунда түрүүлжэ ябанаб. Һайнаар ажаллаад ябахада хүнүүдшье һайнууд шэнгеэр харагдадаг болоо. Батомункэшье хөөрүү, олон үгэтэй, һайхан сэдьхэлгэй уужам досоохитой болошоһон шэнгил. Эжымни баярлажа хананагүй, эсэгэмнишье һанаа алдахаяа ... хада болёо. «Басагамни, эсээ гүш даа?» гээд лэ үдэшэ бүхэндэ асуудаг болошоо.

Теэд энэ наһандаа эсэхэ гэжэ юм даа. Гансал энеэбхилхэ, дуулаха дуран хүрэнэ ха юм.

Зай, Дулмахан, бишни иигэд гээд. бэшэгээ дүүргэһүүб даа, хойто жэл ошожо, заочноор һураха һанаатайбди. «Һанаатайбди» гэжэ юундэ бэшэһымни ойлгоногүй ёһотойш. Шамдаа гэжэ хэлэхэдэ — шэбэнэхэдэ «Хадамдашье гарашахадаа болошохоб». Тиихэдээ хоюулан һурахабди. Батомункэшье баһал һураха һанаатай. Колхозой хоёр һаалишадай дээдэ һургуулида заочноор һуража байхада хэн юу хэлэхэб даа. Энэмнай мүнөөнэй бодото ажабайдал бэшэ аал?! Зай, баяртай, һайниие хүсэнэб, бэшэг бэшээрэй.

* * *

Долсон.

Республикын түрүү һаалишад тухай хэблэлдэ бэшэхэ гэжэ бодоод, Долсон Бадмаевагай ажалладаг фермэ дээрэ ошоходомнай һаалиша басаган бидэндэ мүртэй юумэ хэлэжэ үгөөгүй. Долсоной эжы Бальжад хүгшэнтэй уулзаһамнай гэртээ абаашаад, энэ бэшэгыень бидэндэ уншуулжархёо һэн. Самбу баабай. Долсон, бидэниие хүлисөөрэйт.

В. ЛУБСАНОВ.
Д. ХИЛТУХИН.

Залуушуулай шэнэ демократическа союзай гурбадахи съезд нээгдэбэ

ПЕКИН, майн 15. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын ниислэл хото Пекиндэ Хитадай залуушуулай шэнэ демократическа союзай гурбадахи съезд майн 15-да нээгдэбэ.

Хитадай алдарта залуушуулай түлөөлэгшэд — хүдэлмэришэд, барилгашад, студентнэр, таряашад, Хитадай арадай-сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэд, Хитадай бага яһатанай түлөөлэгшэд, — хамта дээрээ 1473 делегат, тэрэшэлэн 17 оронһоо — СССР-һээ, Чехословакиһаа, Англиһаа, Германска Демократическа Республикаһаа, Францыһаа, Венгриһээ, Италиһаа, Румыниһаа, Японһоо болон бусад оронуудһаа ерэһэн айлшад Чженселитан гэжэ зал соо суглараа.

Хитадай залуушуулай шэнэ демократическа союзай ЦК-гэй секретарь Ху Яо-бан гэгшэ шэнэ демократическа союзай хүдэлмэри тухай тоосоото элидхэл хээ.

СССР-эй Верховно Соведэй уряал тухай Америкын газетэ иигэжэ бэшэнэ

НЬЮ-ЙОРК, майн 15. (ТАСС). Ядерна буу зэбсэг туршалгые болюулха тушаа США-гэй конгресстэ болон Англиин парламентда Верховно Соведэй хэһэн хандалгань «бусад гүрэнүүдтэй хани барисаатай болохын түлөө тэмсэлдэ» Холбоото Штадуудай Советскэ Союзда үшөө дахин «урьдигдэһыень» харуулна гэжэ «Нью-Йорк Уорлд телеграм энд сан» газетын корреспондентка Айнес Робб бэшэнэ.

Ядерна буу зэбсэгэй туршалгые болюулха тушаа асуудал мүнөө үедэ бүхы хүн түрэлтэниие һанаата болгожо байна гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, энэ асуудалаар Советскэ Союзай һайн үүсхэл гаргаһандань Робб ехээр дураа гутаһанаа мэдүүлбэ. «Иимэ дурадхал оруулһанайнгаа ашаар Росси Азиин, Африкын, Дунда Зүүн зүгэй улам олон оронуудта нүлөөлдэг болохонь» гэжэ тэрэ бэшэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй хандалгань тиимэ ехэ удхашанартай бэшэ гэһэн Америкын номнолой баталамжые буруу гэжэ Робб мэдэрбэ. Юундэб гэхэдэ, энэ хандалгань бүхы дэлхэйн хүнүүдэй хүсэжэ байһан эрмэлзэлгые харуулна.

США-гэй госдепартаментда пресс-конференци болобо

ВАШИНГТОН, майн 14. (ТАСС). Майн 14-дэ болоһон пресс-конференци дээрэ США-гэй гүрэнэй секретарь Даллес зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй комиссиин подкомитедэй Лондондо боложо байһан сессиин хүдэлмэриие тайлбарилаа. Буу зэбсэг хуряаха талаар Советскэ Союзай оруулһан шэнэ дурадхалнуудые Америкын правительство оройдоошье хүлеэгээгүй байгаа гэжэ Даллес хэлэбэ. Холбоото Штадууд энэ дурадхал тушаа ямаршье хэмжээ абахаяа шиидээдүй гэжэ Даллес мэдэрээ. Тиимэһээ подкомитедтэ байһан өөрынгөө түлөөлэгшэ Стассениие ойрын сагта Вашингтондо дуудажа асараад, «хөөрэлдэхэмнай» гэжэ тэрэ хэлэбэ. Советскэ Союзай оруулһан дурадхалынь оруулагдаһан бүхы дурадхалнуудһаа һайн байһан дээрэһээ, аша үрэтэй зүбшэн хэлсэлгэ үнгэргэхэ эшэ үндэһэн боложо үгэхэ, мүн уласхоорондын шанга байдалые һулаоуулха байна гэжэ гүрэнэй секретарь тэмдэглэхэ баатай болоо.

Лондондо болоһон хэлсээндэ зарим тэды амжалта туйлагдаһыень хараадаа абан, та А. Громыкотой уулзажа, зэбсэг хуряаха талаар саашадаа абтаха хэмжээнүүдые зүбшэн хэлсэхэгүй гүт гэжэ Даллесһаа корреспондентнүүд һураба. Иимэ уулзалга хэхэнь бэрхэтэй гэжэ «Нью-Йорк Таймс» газетын главна редактортай хөөрэлдэхэдөө Н. С. Хрущев хэлэһэн байна. Хрущевой энэ һанамжыень би зүб гэжэ һананаб гэжэ Даллес мэдүүлбэ.

Америкын журналистнуудай Хитадта ошожо ерэхыень зүбшөөхэеэ һананагүй гүт гэжэ корреспондентнүүдэй асуухада, тус асуудалаар урданайнгаа һанамжые баримталһаар зандааб гэжэ Даллес хэлээ.

Вильсонэй мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, майн 15. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, США-гэй обороны министр Вильсон Техас болон Луизиана штадуудаар ябажа ерээ. Тиигээд майн 14-дэ Вашингтоной аэропортдо сугларһан корреспондентнүүдтэ иигэжэ мэдүүлһэн байна: ядерна һомонуудые абажа ябажа шадаха залан шэглүүлэгдэдэг снарядуудые урда Корей эльгээхэ тухай асуудал США мүнөө зүбшэн хэлсэжэ байна. Тус асуудал «Аюулгүйн национальна соведэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ», тиимэһээ «һаяар эсэслэн шиидхэгдэхэ бэзэ» гэжэ Вильсон хэлээ.

ГДР-тэ Англиин шпионууд баригдаба

БЕРЛИН, майн 15. (ТАСС). Берлинэй демократическа хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Англиин тагнуулшад Р. Бергнер, О. Квельмальц, В. Андрес, А. Лампковский гэгшэдые Лейпцигэй окружной сүүд сүүдлээ. Эдэ тагнуулшад экономическа, мүн сэрэгэй мэдээсэлнүүдые Англида эльгээдэг, Англиин тагнуулда шэнэ агентнуудые бэдэрэн олодог, мүн хорото ябуулгануудые хэдэг байгаа. Германска Демократическа Республикада эсэргүү хорото ябуулга хэһэнэйнь түлөө дайсан харша эдэ шпионуудые элдэб болзортойгоор — 14 жэлһээ эхилээд 4 жэл хүрэтэр түрмэдэ хаахаар сүүд шиидхээ.

Зүүн урда Азида США шэнэ түсэб бэелүүлхээр һанаашална

ПЕКИН, майн 15. (ТАСС). Таиланд Бирма хоёрой хилэ дээрэ байдаг Месаук гэжэ Таиландын тосхоной хажууда Холбоото Штадууд аэродром баряа гэжэ Синьхуа агентство мэдээсэнэ. Энэ аэродромдо дүтэ тосхоной хүн зоной гурбанайнь нэгэ хубинь америкынхид болоо.

Таиланд хадаа СЕАТО-гэй гэшүүн юм. Тиимэһээнь, Месаугай дэргэдэхи аэродром СЕАТО-гэй гү, али США-гэй сэрэгэй база болгогдожо болохо байна. Хэрбээ Месаук Америкын сэрэгэй база болоо һаань, США Бирмын дотоодын хэрэгүүдтэ оролсожо, Бирма Таиланд хоёрой хилэ дээрэ байдаг Чан Кайшиин сэрэгэй үлэгдэлнүүдтэ туһаламжа үзүүлжэ болохо аюултай гэжэ «Рангун Дейли» газетэ бэшэнэ.

Англи ядерна буу зэбсэг туршан тэһэлбэ

ЛОНДОН, майн 16. (ТАСС). Майн 15-да Номгон далайн тэг дунда Англи ядерна буу зэбсэгээ туршан тэһэлээ гэжэ Англиһаа мэдээсэгдэбэ.

Ядерна буу зэбсэгэй туршалгые дары түргэн болюулха гэһэн эрилтэ Австралида табигдана

ЛОНДОН, майн 15. (ТАСС). Рейтер агентствын Камберрэһээ мэдээсэһэнэй ёһоор, ядерна буу зэбсэгэй туршалгые дары болюулха тушаа эрилтэ табихыень Австралиин правительствые уряалһан шиидхэбэри Австралиин парламентын депутат Р. Холт түлөөлэгшэдэй палатада оруулаа. Бомбонуудые туршан тэһэлэлгэ дары түргэн болюулагдаха ёһотой гэжэ Р. Холт мэдүүлбэ. Австралиин бүхы зон ядерна буу зэбсэгые тэһэлэн туршалга болюулха тухай дурадхалые сүм дэмжэнэ гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Улан Удын

Зоригтой хүн

Харахан нюдэтэй Рая басаган бүлэ соогоо эгээн одхон, өөрэ басаган байгаа. Тэрэ багаһаа хойшо номдо дуратай, эсэгынгээ холын замһаа ерэхэдэнь һонирхолтой номуудые уншажа үгыш гэжэ амар заяа үзүүлдэггүй һэн. Теэд паровоз жолоодогшо Белоглазов одхон басагынайнгаа гуйлтые заатагүй дүүргэдэг, холын станциһаа һонирхолтой номуудые асаржа ерэдэг байгаа.

1937 ондо Рая һургуулиин наһа гүйсэжэ, амжалтатай һайн һуралсалаараа эжы, абаяа баярлуулба. Энэньшье үни үргэлжэлбэгүй. Рая саа үбшэндэ дайрагдажа, үнеэр хэбтэридэ орошоо бэлэй. Тиигэжэ өөрөө ябажа шадахаяа болишобо. Рая хэды заахан байбашье зоригоо хухараагүй, һуралсалаа гэртэә үргэлжэлүүлээ һэн.

Раиса Васильевна хари хэлэнүүдые шэнжэлхэ центральна курсда (Москва) 1948 ондо заочноор ороод, тэрэнээ 1951 ондо амжалтатайгаар дүүргэһэн байна. Немецкэ хэлэ шудалхатайгаа хамта оршуулагша-литератор болохо хүсэлэнтэйгөөр Раиса литература шудалалсаһан байха юм.

Раиса Васильевна үшөө зааханһаа зохёолнуудые бэшэжэ эхилээ бэлэй. Тиин курсда һуралсажа байха үедөө «бүгэдэ хүн зонтой хамта» гэжэ повесть бэшэжэ эхилээ һэн. Тэрэнэйнь зарим бүлэгүүд Улан-Удэдэ хэблэгдэһэн байгаа. 1953 ондо энэ повестынь «Новая Сибирь» гэжэ альманахта Эрхүүдэ түрүүшынхеэ хэблэгдэһэн юм. 1955 ондо «Манай хүршэнэр» гэжэ романиинь хэблэлһээ гараа.

Ургажа ябаа залуу уранзохёолшо Раиса Васильевна 1956 ондо партиин гэшүүн болоо. 1957 ондо СССР-эй уранзохёолшодой гэшүүндэ абтаа һэн.

Мүнөө нүхэр Белоглазова городой интеллигентнэрэй ажабайдалые харуулһан повесть бэшэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Р. В. Белоглазова ажаллажа байна.

Пионернүүдэй байшанда

Ажалда дуратай байгты! гэһэн уряал Пионернүүдэй ордон соо орон сасуу харахат. Аха нүхэдэйнгөө энэ уряае үхибүүдэй нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ байһые тэндэ эмхидхэгдэһэн хүүгэдэй техническэ ба нарин уралалгын выставкэдэ элеэр харуулна. Онсо өөрэ гоё һайхан, уран нарин зүйлнүүд выставкэдэ табяатай.

8-дахи дунда һургуулиин һурагшадай ухаалан хэһэн зүйлнүүд олониие һонирхуулна. Энэ һургуулиин һурагшад бусадтал адли бии байгаа техникые һажааажа оньһото модельнүүдые хэхэһээ гадна, бодолоороо тон гүнзэгы һонирхолтой юумэнүүдые ухаалан хэһэн байна. Манай ерээдүй ганса электричество бэшэ, харин автоматическа аргаар жолоодолго гэжэ хүүгэд һайн ойлгоно. Тэдэнэй хэһэн автоматическа аргаар жолоодогдодог трактор ехэ зохидхон. Мүн энэ һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Коля Толстов радиоприёмник өөрөө хээ. Тэрэнь абяа шанга һула болгохо, пластинка наадаха түхеэрэлгэнүүдтэй. Тиин радиоприёмниигой бүхы түхеэрэлгыень Коля өөрөө уралан хэһэн байха юм.

Выставкын нүгөөдэ залда ороходо хүн зон ехэ олон, хүдэлжэ байһан подъёмно кран тойроод ехэ һонирхон харанад. Нэгэ зарим хүүгэдынь кранай гоходо бэеэ үргүүлээдшье үзэнэ. Энэ кран ёһото крандал тон адли, 100 килограмм хүндэ юумэ үргэхэ хүсэтэй байба.

—Иимэ краниие хүсэд техническэ эрдэмтэй зарим мэргэжэлтэд хэжэ ялахашьегүй байжа болохо,—гэжэ Гаммер, Бойко гэгшэд һанамжын дэбтэр соо бэшэхэ зуураа, тус краниие хэһэн 1-дэхи дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагшад Атонов, Зубов, Викторов гэгшэдые магтана.

Выставкэдэ ехэнхидээ техникэ, электричествэ харуулагдана. Энэ түбхын түрүүндэ Улан-Удын һургуулинуудта физикэ, математика, политехнизаци заалгын һайнаар эмхидхэгдэһэниие гэршэлнэ.

Мүн тэрэшэлэн эндэ уран һиилэлгын, оёлгын, модо дархалалгын зүйлнүүд тоо томшогүй олон.

16-дахи һургуулиин һурагшадай «Миисгэйн гэр» гэжэ зүжэгтэ тааруулан хэһэн сценын түхеэрэлгэ, гоёолто, зүжэгэй геройнуудай үмдэхэ хубсаһан дура буляама һайхан.

Мүнөө үнгэргэгдэһэн выставкэ урданай выставкэнүүдтэ ороходоо һураггүй һайн, тэндэ харуулагдаһан зүйлнүүдыншье уран наринаар хэгдэнхэй гэжэ тэмдэглэхээр.

Е. Иванова.

Корей арадай хатар гүйсэдхэнэ

Залуушуулай Бүхэсоюзна фестивалиин кустовой харалгада хабаадалсахын түлөө конкурс уржадэр Улан-Удэдэ болоо. Эндэ шалгарһан коллективүүд Хабаровскда болохо кустовой харалгада ошохо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын Серовой нэрэмжэтэ клубай коллектив корей арадай хатар гүйсэдхэжэ байна.

С. Доржиевай фото.

Спортивна мүрысөөн

Хүнгэн атлетикээр Улан-Удын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Мүрысөөндэ 300 гаран хүн хабаадалсажа, өөрынгөө спортивна коллективэй нэрэ хүндын түлөө тэмсэһэн байна.

Үсэд шанга тулалдаанай дүнгүүдэй ёһоор пединститудай математикын факультедэй, түмэр замай техникум, зооветинститудай технологическа факультедэй командანууд шалгараа.

Өөһэд хоорондын мүрысөөндэ 65-дахи һургуулиин һурагшад Попов, Виноградова һайн амжалтануудые туйлажа городой чемпионой хүндэтэ нэрээр гэдэ хүртөө.

200 метрын урилдаанда Матынцева (түмэр замай техникум), 800 метртэ Поплевина (зооветинститут) гэгшэд шалгараа.

Эрэшүүлэй дундаһаа Утенков (ажалай резервнүүд), Хараев (пединститут) гэгшэд туд тудтаа 170 сантиметр үндэрые харайгаа. Тиин түрүү һууриин түлөө шалгалтын харайлганай болоходо Утенков 175 сантиметр үндэрые гаталжа, республикын шэнэ рекорд тогтоогоо.

Зооветинститудай студент Орлов 800 метрын урилдаанда баранииве ахин гараа.

А. Игумнов.

Хүндэтэй автоинспектор

Гүрэнэй автомобильна инспекциин хүдэлмэришэн Александр Наумович Гусляков арбаад жэлэй туршада манай городой харгы замда аюулгүйе сахина. Энэ үе соо нүхэр Гусляков тушаалта ажалдаа үнэн сэхээр хандажа, хэдэн арба[н] гэнтын аюулые за[...] суулһан байна. Үн[э]сэхэ ажалайнгаа т[ү]лөө жолоодогшод[ой] дунда тэрэ хүндэ[тэ] болонхой.

И. Очиров.

ЗУРАГ ДЭЭР[Э]: А. Н. Гусляков.

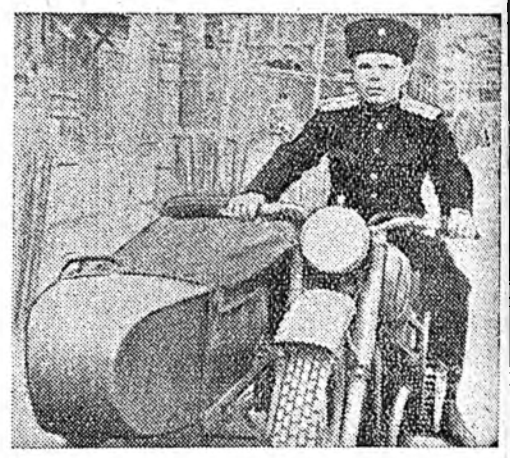

Городоо набшаһата модоор шэмэглэхэ

Улан-Удэ городые ногооруулха, болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдэнэ. Мүнөө городой гол гол үйлсэнүүдынь асфальтаар хушагдаа. Заахан модон гэрнүүдэй орондо хэдэн дабхар шулуун гэрнүүд жэрылдэн бодожо хуушанай үйлсэнүүд танигдахаар бэшэ боложо байна.

Городой үйлсэнүүдээр набшаһата модод энэ хабартаа хэзээ хэзээнэйхиһээ олоор таригдаба. Смолиной нэрэмжэтэ үйлсэдэ акаци гэжэ шара сэсэгтэй модон, Куйбышевай, Каландарашвилиин, Набережна, Первомайска ба бусад олон үйлсэнүүдтэ уляангир таригдажа дүүргэгдэхэ дүтэлөө.

Городые ногооруу[л]ха талаар хүдэлмэри[ие] Горзеленхоз энэ жэл[дэ] һайнаар эрхилжэ бай[на]. Тусгаар модо та[рилгын] бригаданууд агроном -садоводуудай хүтэлбэри доро хүдэл[нэ]. Һүүлэй мэдээгээр городой үйлсэнүүдтэ 15 мянган һөөг модо таригдаба. Тиин үшөө хэдэн мянган һөөг набшаһата модод таригдаха юм. Мүнөө Горзеленхозой оранжерей соо 300 мянган элдэб янзын сэсэгүүд ургуулагдажа байна. Дулаан болоходо эдэ сэсэгүүд сквер, сад, үйлсэнүүдтэ таригдажа, городые бүри гоё болгохо.

Түрэл городоо ногооруулха хэрэгтэ һургуулинуудай һурагшад ехэ туһаламжа үзүүлнэ.

Болоһон ушар

Халуун мүрөөр

Улан-Удэ. Городской райгүйсэдкомой милициин таһагай хүдэлмэришэн нүхэр Фомин ажалаа дүүргээд, һүни Кировэй нэрэмжэтэ үйлсөөр гэртээ бусажа ябаба ха.

— Мэнэ һая, 10-аад минута үнгэрөө. Нэгэ хэдэн залуу хүбүүд намайе хутагаар занажа айлгаад, сарбуугаймни часы буляан абаа гэжэ гражданин Ц. нүхэр Фоминдо дуулгаба.

Милиционер Фомин хулгайшадай ямар хубсаһа хунартай байһыень асууһанайнгаа удаа гражданин Ц. гэгшые милицидэ эльгээгээд, өөрөө халуун мүрыень мүрдэн ябашоо һэн. Нэгэ хэды болоод Смолиной, Каландарашвиллиин нэрэмжэтэ үйлсэнүүдэй уулзуурта 4 залуу хүниие Фомин хараба. Тэдэнэй хубсаһа хунарынь гражданин Ц. гэгшын хэлээшэдэл адлирхуу байба. «Шалгахын тула тэдэниие бариха хэрэгтэй. Теэд яажа гансаараа барихабиб» гэжэ тэрэ ухаандаа шэбшэбэ. Яажашье һаань бариха гэжэ бодоод нүхэр Фомин мүрдэжэ үргэлжэлбэ.

Нүхэр Фомин дүрбэн хүнэй урдаһаа сэхэ ошоод «зогсогты!» гэ[жэ] Милициин хубсаһатай хүниие [...]раһадаа тэдэнэр залд гэжэ б[...]шабад. Фомин тэдэнэй ай[...] бэрхээр һамбаашалжа, «ураг[ш]ябагты» гээд хашхарба. Нэгэ хэ[...] ябаад зүрхэнэйнгөө намдахада т[э]дүрбэн зугдахаяа һэдэбэд. Тэ[рэ] үедэнь милициин хүдэлмэриш[эд] ерэжэ бултыень баряа.

Баригдагшад «Бурмонголстро[й]» трестын хүдэлмэришэд А. Г. Ок[...]гин, М. С. Новокрещенных, А. [...] Баиров, Г. А. Артемьев гэгшэд б[ай]ба. Тэдэниие нэгжэхэдэ хута[г,] бритвэ, сарбуугай 3 часы, тэрэ то[оной] до гражданин Ц. гэгшын часы [о]доо.

Баригдагшад тэрэ үдэшэ Профсоюзна үйлсэдэ гражданка Г. гэгшы[н] дэгэл хүсөөрөө тайлажа аба[һан] байгаа,—гэжэ мүрдэлгөөр элирүү[]лэгдээ. Һаяар эдэ дүрбэн гэмт[э]хуулиин ёһоор хэһээгдэхэ.

В. Столяров.

Редакторай орлогшо
О. ГОМБОЕВА.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74. отв. секретаря— 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем —24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00426. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 2165.